

581  
G. 12  
375/10, 1 vol.  
Coll. opt. h. 1/2

Bartholomeus  
Van Dorp

hand X  
handboek  
Sewel

KORTE  
WEGWYZER

DER  
ENGELSCH TAALE;

Behelzende de noodigste en wezendlykste  
*Letterkonstige* Regelen, om spoedig  
zonder veel moeite tot kennisse  
dier 'Taaie te geraaken.

A COMPENDIOUS  
GUIDE

To the  
ENGLISH LANGUAGE;

Containing the most necessary and essential  
*Grammar-Rules*, whereby one may speedily  
& without much difficulty attain  
to the knowledge of the aforesaid  
Language

Door WILLEM SEWEL.



Te AMSTERDAM,  
By JACOB TER BEEK, bezyden de  
Beurs, in de Gekroonde Bybel. 1740.

1740 Sewel deel 1/3

AAN DEN

# LEEZER.

**V**Erwacht niet, Leezer, dat ik U met een lange en groot-sche aanspraak zal ophouden; ik heb in dit gansche Werkje getracht kort te zyn; dies zoud het een wanschikkelyk gestél weezen, indien ik met een wydlopige Voorrede breed van de nuttelykheyd dezer SPRAAK-KONST opsnede. Alles, wat ik voorheb u te zeggen, komt hierop uyt, dat my nóg heugt, hoe verdrietig 't my voorquam, toen ik jong was, myn hoofd te breeken met het doorlezen van een party régelen, die meer dienden om eenen Leering te verbysteren, dan om hem voort te helpen. Want de hedendaag-sche taalen, inzonderheyd de Engelsche, in alles naar de Latynsche *Grammatica* te schikken, is voor zulke, die Latyn kennen, van weynig óf geen dienst, en voor anderen, die van die taale onkundig zyn, een groote ver-

A 2

hinde-

ACAD.  
LUCD. BAT.  
EIBL.

Aan den L E E Z E R.

hinderung. Hierom heb ik getracht beknóptelyk, 't gene dat noodigt geweest dient, voor iemand, wien 't niet gebeuren mag het Engelsch door verkeering met Engelschen te leeren, op 't papier te stellen; om daar door een gemaklyker leermiddel aan de hand te geven, dan daar men, zich voor dezen mede heeft moeten behelpen. Meer moeite heeft my dit gekóft, dan veele zullendenken; dóch ik zal my dat getroosten, doordien ik my verzekerd houde, dat andere uyt deezen mynen arbeid groot nut zullen kunnen trekken. Dit is alles, wat ik hier mede beoog; want voordeel steekt 'er voor my niet in; en zo de Leerling hier door op een ligte wyze aangeleyd wordt, dan houd ik my voldaan.

W. S.

K O R T E

K O R T E  
W E G W Y Z E R  
D E R  
E N G E L S C H E T A A L E.

**D**E Engelschen hebben dezelfde letteren als de Nederduytschen, dóch zy noemenze anders; weshalven ik der zelve klank zo ná in geschrifte zal trachten uyt te drukken, als 't my moogelyk is.

**A** Wordt by hen niet zo volmondig genoemd als by ons, maar met een blaetende klank, aldus Æ. B, bi. C, ci. D, di. E, i. F, ef. G, dsji. H, ætj. I, y. K, kæ. L, el. M, em. N, en. O, o. P, pi. Q, kuuw. R, er. S, es. T, ti. U, joew. W, dubbeljoew. X, ix. Y, wy. Z, iszerd.

Onder deeze zyn A, E, I, O, U. *Vo-  
kaalen óf klinkers*: dóch J. en V. zyn *Con-  
sonanten óf Medeklinkers*: en Y is een *Klin-  
ker en Medeklinker*, gelyk blykt in de wor-  
den *Yardt, yoke, sky, en marry*, lees *Jaard,*  
*jook, sky, marri.*

A 3

Nad

N Ademaal nu de Spelling en uitspraak der Engelschen zeer veel van de Nederduytsche verscheelt, heeft het my niet ondienstig gescheenen, om in 't kort eenige onderrechtingen daar van te geeven; alhoewel ik echter bekennen moet, dat 'er verscheydene klanken zyn, die men onmoogelyk door eene beschryvinge volmaaktelyk kan uytdrukken; doch ik zal daar in zo ná komen als 't my doenlyk is. 't Waare onder tusschen te wenschen, dat de Engelschen zelve zich eens zodanig bevlytigden om hunne Spelling te beschaaven, en de overtollige letteren te verbannen, als de Franschen en Hóllanders hebben gedaan; dóch 't schynt wel, dat zy den dienst, die daarin zoude steeken, nóg zo zeër niet hebben aangemerkt, als de zaak wel vereyschte. Niettemin moet men bekennen, dat zy niet ganschelyk in dit stuk leedig gestaan hebben, want in 't leezen van oude boeken vindt men nóg merkelyk meer overtollige letteren, als in deeze, die hedensdaags gedrukt worden; gelyk blykt in de woorden *Goe, childe, minde, righteousness, moneth, &c.* die men nu ter tyd speldt: *Go, child, mind, righteousness, month.* Zo schryft men nu ook somtyds *Burden, murder, fadom*, in plaats van *Burthen, murthber, fathom*; desgelyks, *Complete, extreme, sup-*  
preme

*preme*, voor *compleat, extream, suprém*; en *Hony, mony, peny, chance, gard, &c.* in plaats van *boney, money, penny, chaunce, guard.* 't Verdubbelen der Medeklinkeren aan 't end is ook tegenwoordig zo veel niet in 't gebruyk als voor deezen; want men ziet al dikwils, *Pen, war, &c.* in plaats van *Penn, warr*, hoewel echter verscheydene onder de Engelschen het laatste beter oordeelen. Zo ziet men nu ook al veel *Easy, jealousy, &c.* in plaats van *easie, jealousy*: *Tbief* in plaats van *thief*; *Spiete* in plaats van *spight*; en *Roll* in plaats van *rowl*. Sommige beginnen ook *Clake, smoke, sepe*, in plaats van *cloak, smock, soap*, te spelden, maar 't is evenwel nog niet algemeen; maar *tho* in plaats van *though* is reeds vry gemeen geworden. Dóch 't komt aan vrecindelingen geweldig mistelyk voor, als zy hooren dat de uitspraak zo byster veel van de spellinge verscheelt, dat 'er byna geen overeenkomst is; gelyk als *Henketsjer* voor *Handkerchief*; *Surjjon* voor *Chirurgion*; *Fleem* voor *Phlegm*; *Piepel* voor *People*; *Vittels* voor *Vittuals*; *Huffif* voor *Houfsewife*, en *Sennyt* voor *Sevennight*. Maar dewyl dit wat in 't grós gezegd is, zo zal ik liever letter voor letter eens doorloopen, en beginnen met de

A. Deeze letter wordt by de Engelschen genoemd



8 KORTE WEGWYZER

noemd *Æ*, en heeft veelyds de klank van 't geblaet der schapen, zynde dit dezelfde klank, die men hoort in de Nederduytsche woorden, *waereld, paerd, kaers, zwaerd*, enz. gelyk als *Age, grace, name, place, fable, create*, &c. lees *ædsj*, *græs, næm, plæs, fabel, creat*: Echter wordt zy in sommige woorden byna als in 't Hóllandfch uytgesprooken, gelyk *Man, animal, bastard, singular, particular, mutual, altar, was, witer, dånnable*, (in welk woord de laatste *a* schier niet gehoord wordt) *apply, arrest, assist*, enz. In sommige woorden wordtze als *aa* uytgesprooken, gelyk als *All, also, bald, false, balter, quart, quarter, war*: lees *Aal, aalso, baald, faalt, baalter, quaart, quaater, waar*. Men vindt ook woorden, daar ze zo kort wordt uytgesprooken, dat men 'er geen andere klank van hoort dan die van een flauwe *E*, gelyk als *Miracle, cóuroge, dånnable, spectacle*, lees *Mirrekel, kórredsjs, dånnebel, spēktekel*. En in sommige woorden wordt ze niet gehoord, als *Bread, dealt, earth, head*, lees *Bred, delt, erth, hed*; dóch *to Read, leezen*, spreekt men byna uyt, *Ried*; en *Read, geleezen*, spreekt men uyt *Red*.

*AE* is niet gebruykelyk als in eygene naamen, óf woorden, van 't Latyn afkomstig,

der ENGELSCHEN TAAL.

stig, gelyk *Æneas, Æquator, ætherial, ærial*, en wordt uytgesprooken als *E* in 't Neerduytsch.

*AI* heeft mede omtrent dezelfde klank als 't geblaet der schapen, als *Aid, ail, aim, airy, brains, chain, dairy, despair, fair, bail, plain, repair, stain*. lees *Æd, æl, æn, bræns, tjsen, dery, despær, fæ, bæ, plæn, reper, stæn*: dóch 't woord *Raisins* spreekt men uyt *reezins*; hier van zyn ook uytgezonderd de woorden, *Certain, fountain, moutain, villain*, lees *Serten fountain, mounten, villen*.

*AU* wordt byna uytgesprooken als *AA*, gelyk *Aunt, daunt, August*, lees omtrent *Aut, daant, August*.

*AW* klinkt ook als *AA*, gelyk *Aw, awl, bawd, bawl, law*. lees byna *Aa, aal, baad, baal, laa*.

*AY* heeft het zelfde geluyd als *AI* in 't Engelsch; gelyk *Day, may, stay, way*. lees *Dæ, mæ, stæ, wæ*.

*B* wordt uytgesprooken als by ons, uytgezeyd in de woorden, *Debt, debtor, indebted*, daar zy niet genoemd, maar de klank der *t* verdubbeld wordt; want men zegt *Dett, dettor, indetted*: Ook wordt ze schier niet gehoord in de woorden *Climb, comb, doubt, dumb, limb, subtil, tomb, womb*. lees ten naasten by *Thym, koom,*

*koom, dout, dom, lins, futtel, toem, woem.*

**C**, staande voor *e* óf *i*, wordt uytgesproken als *C*, en voor *a*, *o*, en *u* als een *K*; ook spreekt menze uyt als een *k*, wanneer zy een sillaab eyndigt, gelyk als *Accoast*, *occur*, *victory*, lees *akkoast*, *okkur*, *vikteri*; maar *Accés*, *accident*, lees *Akjes*, *akfident*.

**CH** heeft een klank, die ons ongewoon is, en men niet beter als door deze letteren **TSJ**, eens galms uytgesproken, aan onze landsluyden kan verbeelden, en wordt gehoord in de woorden, *Chamber*, *charter*, *cherry*, *child*, *choice*, *chósen*, *chuse*. lees *Tsjamber*, *tsjaarter*, *tsjerri*, *tsjyd*, *tsjuys*, *tsjosén*, *tsjuus*. als ook in *Arch*, *Archbisbop*, *hench*, *each*, *breach*, *broach*, *rich*, *clinch*, *muck*, *fuch*, *which*, *church*. lees *Aartsj*, *Aartsj-bisjop*, *bentsj*, *zetsj*, *breetsj*, *brootsj*, *ritsj*, *klintsj*, *mutsj*, *futsj*, *whitsj*, *tsurtsj*. In sommige woorden wordt 'er een *t* bygevoegd, zonder dat men echter eenige zonderlinge verandering in de uytpraak verneemt; gelyk in *Catch*, *fetch*, *ditch*, *kitchin*, *notch*. lees *Katsj*, *fetsj*, *ditsj*, *kitsjin*, *notsj*. Maar 't woord *Anchor* wordt uytgesproken *anker*; en de woorden *Antioch*, *Archangel*, *charakter*, *eunuch*, *Christ*, *Christian*, *chronicle*, worden

den uytgesproken *Antiock*, *Arkangel*, *karakter*, *efnuok*, *Krust*, *Kristian*, *krónnikel*; en voor *S*.

**CL** wordt uytgesproken als **TL**. gelyk *Clare*, *close*, *clever*, *clear*, *clerk*, *clout*, lees byna *Tlaas*, *tloos*, *tlifwer*, *tlier*, *tlok*, *tloot*.

**D** wordt uytgesproken als by de Hóllanders.

**E** Achter aan een woord komende wordt niet uytgesproken, als *Care*, *face*, *make*, *pal*, *extrême*, *hence*, *close*, *love*, *done*, *house*, *use*, *life*, *hire*, *use*, *malice*, *justice*. lees *Kare*, *fasse*, *mek*, *pal*, *extreem*, *hens*, *tloos*, *tlifwer*, *tliefwer*, *mys*, *lyf*, *byr*, *uus*, *malis*, *dijustis*. Hierin zyn uytgezonderd de woorden *Jest*, *Mmassé*, *Epitomé*, *Phebé*, *Penelopé*, *Jubilé*. Ook word ze dikwils in 't midden van een woord verzweegen, als in *Safety*, *timely*, *widenefs*, *times*, lees *Saefsti*, *tymli*, *wydenes*, *tym*. Niettemin staat aan te merken, dat de sillaab, gaande voor een *E*, die men verzwigt, daar door verlengd wordt, als blykt in *Dame* eene *Vrouw*, en *Dam* een *dam*; to *Gap* gaapen, en *gap* een opening óf gat: *Mile* een myl, *Mil* een moolen; *Tune* een toon óf galn, en *Ton* een ton; *Wine* wyn, en *to win* winnen; lees derhalven *Dæm*, *gæp*, *myl*, *tuun*, *wyn*.

12 KORTE WEGWYZER

In sommige woorden wordt ze in de uyt-  
spraak verplaatst, als *Acre*, *sepulchre*,  
*fickle*, *fire*; lees *Æker*, *sepulker*, *sikkel*,  
*fyër*.

In verscheydene woorden klinkt ze als I,  
gelyk *Be*, *he*, *sbe*, *me*, *we*, *even*, *eve-  
ning*, *evil*, *bere*; lees *Bi*, *bi*, *sji*, *mi*,  
*wi*, *iven*, *ivening*, *iswel*, *hier*. In an-  
dere klinkt ze weer heel sterk als E, gelyk  
*Smell*, *fêlt*, *detër*, *refër*; en in veele  
woorden wordt ze verbeeten, als *Moved*,  
*loved*; *destroyed*, *disposed*, *denied*, die men  
veeltyds uytspreekt, *Mov'd*, *lov'd*, *de-  
stroy'd*, *dispoos'd*, *deny'd*.

Ook klinkt ze in sommige woorden als  
U, gelyk *Few*, *new*, *sewet*; lees *Fuuw*  
*nuuw*, *suwet*.

E A wordt uytgesprooken als EE, gelyk  
*Bear*, *clean*, *conceal*, *speak*; lees *Beer*,  
*cleen*, *könceel*, *speek*, enz. Echter worden  
eenige woorden daarvan uytgezonderd;  
gelyk *Breath*, *death*, *cleanse*, *feather*,  
*bead*, *beaven*, *leather*, *meadow*, *measu-  
re*, *ready*, *realm*; lees *Breth*, *deth*, *trens*,  
*fether*, *bed*, *besven*, *lether*, *meddow*,  
*meszuur*, *reddi*, *râlm*. Dóch *Clear*, *dear*,  
*near*, *appeare* spreekt men byna uyt *Tlier*,  
*dier*, *nier*, *appier*. En *Beauty* spreekt men  
schier uyt *buuwti*.

EE wordt uytgesprooken als IE, gelyk  
*Eel*,

der ENGELSCHE TAALE. 13

*Eel*, *bee*, *see*, *bleed*, *need*, *feed*, *feel*,  
*keep*, *sbeep*, *steet*, *street*. lees *Iel*, *bie*,  
*sie*, *blied*, *nied*, *fied*, *fiel*, *kiep*, *sjiép*,  
*stiet*, *striet*; en voor *Breech*, lees *Britsj*.

E I wordt uytgesprooken byna als Æ, als  
in *Leisure*, *wright*, *streight*. lees *Læsuur*,  
*wæt*, *stræt*.

EW wordt uytgesprooken als Uuw, ge-  
lyk blykt in de woorden *Brew*, *few*, *new*;  
lees *bruuw*, *suuw*, *nuuw*.

F wordt uytgesprooken als by de Hóllan-  
ders.

G (die de Engelschen *Dsjie* noemen) ko-  
mende voor A, O, en U, wordt schier uyt-  
gesprooken als by ons; dóch echter niet  
zo scherp, zynde de klank tusschen G en  
K, als in de woorden *Galley*, *garland*,  
*garret*, *gastly*, *go*, *God*, *gospel*, *gout*, *gul*,  
*gun*, *gun*, *guilt*, *gut*: dezelfde klank  
heeft zy ook voor een Medeklinker, ge-  
lyk als in *Glad*, *glafs*, *glib*, *glory*, *glut-  
ton*, *gnat*, *gnaw*, *gracious*, *grast*, *grant*,  
*grafs*, *grief*, *gristle*, *grocer*, *ground*, *grun-  
ble*. Uytgezeyd dat men ook menigmaal  
G L schier uytspreekt als DL. Gelyk  
in 't vervólg zal gezegd worden.

Maar G voor E óf I wordt uytgesproo-  
ken als DSJ' in éenen galm, als in de  
woorden *General*, *gentle*, *George*, *giant*,  
*ginger*, *language*, *badge*, *bridge*, *buge*,  
*know*.

*knowledge, lodge, lodging, judge, grudge, fringe, strange.* lees *Dsjeneral, dsjentel, dsjordsj, dsjyant, dsjindsjer, langwidsj, batsj, bridsj, tnowledsj, lodsj, lodsjing, dsjudsj, grudsj, frindsj, strandsj.*

Niettemin worden eenige woorden hiervan uytgezonderd, en uytgesprooken byna als G by ons, gelyk als *Geer, geeft, gelded, get, beget, forget, together, anger, dagger, hunger, monger, finger, linger, tiger, gibberish, giddy, giggle, gilded, begin, gird, girdle, girl, give, forgive, druggist.* Als ook die woorden, welke van een werkwoord, dat in de (\*) Onbepaalende wyze in G eyndigt, afkomstig zyn; gelyk *Hanged, hangings, van to Hang; en Singer, singing, van to Sing; Begger, begging, van to Beg:* mitsgaders woorden van vermeerderinge of vergrootinge, welker oorspronkelyk woord in g eyndigt, als *Bigger, biggest, van big; longer, longest, van long; stranger, strongest* van *strong.*

G voor N wordt niet of heel flauw uytgesprooken, als in *Reign, foreign, feign;* lees *Ran, forran, fan.* Dóch in *Gnash, gnat, gnaw,* wordt ze zo flauw gehoord, dat men eerder een klank van

(\*) *Modus infinitivus.*

een D daarvoor schynt te bespèuren, wordende die woorden byna uytgesprooken, *Dnasj, dnat, dnaw.*

GH voor aan een sillaab komende wordt schier uytgesprooken als G by ons; gelyk in de woorden *Ghest, ghoft.* Dóch een sillaab sluytende, als 'er een U voorgaat, zo verneemt men de klank daarvan niet, maar de U wordt uytgesprooken als een V, gelyk in *Rough, enough, cough, laugh, draught,* zegt men byna *Rov* óf *ruf, enoov, kóv, lauv, drauv;* evenwel worden de woorden *Haughty, naughty, daughter,* byna uytgesprooken *Hauti, naati, daater.* En de woorden *High, nigh, eight, weicht, inweicht* spreekt men uyt *Hy, ny, et, wet, invai.* De woorden *Though,* (voor 't welk men nu ook al veel *thó* schryft) *ought, bough,* worden schier uytgesprooken, *tho, oot, boo:* dóch *bought, nought, fought* kan men zwaarlyk door een beschryving uytdrukken, wordende de G niet alleen niet uytgesprooken, maar aan de O U ook een klank bygezet, waar onder men iets van een A schynt te verneemen.

G aan 't eynde van een woord heeft de zelfde klank ontrent, als by ons in de woorden *Ding, jong, zong;* evenwel zyn 'er andere woorden, waarin ze maar flauw

16 KORTE WEGWYZER

flaauw gehoord wordt, als *Loving*, *schilling*, &c.

**GL** word schier uytgesprooken als *DL*, als *Glad*, *glafs*, *glean*, *glister*, *glib*, *glory*, *glove*, *gluc*. lees byna *Dlad*, *dlas*, *dleen*, *dlister*, *dlary*, *dlóf*, *dluuv*.

**GN** klinkt byna als *DN*, gelyk in *Gnaw*, *gnasb*, *gnat*. lees omtrent *Dnaa*, *dnasj*, *dnat*.

**H**, die by de Engelschen *Ætj* wordt genoemd, heeft doorgaans dezelfde klank als by ons; echter wordt ze in de woorden *Heir* en *hour* niet, en in 't woord *Honest* weinig gehoord. Van **CH** en **GH** is reeds op zyne plaats gezegd. **PH** wordt uytgesprooken als een **F**. **RH** wordt met een geblaas uytgesprooken, als *Rheum*. **SH** wordt uytgesprooken als **SJ**, gelyk *Sabby*, lees *Sjabbi*: zie onder de **S**. **TH** heeft een vreemde klank: zie onder de **T**. **WH** wordt ook met een geblaas uytgesprooken, als *Whistle*.

**I** wordt by de Engelschen **Y** genoemd, en ook veelyds uytgesprooken als **Y**; gelyk in *Ice*, *child*, *mild*, *blind*, *kind*, *mind*, *light*, *night*, *right*, *sight*, *idle*, *bible*, *title*, *iron*, *private*, *climb*, *Christ*, *isle*, *island*, *pride*, *slide*, *time*, *crime*, *guile*, *guise*; lees *Ys*, *tsjyld*, *blynd*, *kynd*, *mynd*, *lyt*, *nyt*, *ryt*, *syt*, *ydel*, *bybel*, *tytel*, *yron*, *try*.

der ENGELSCHE TAALE. 17

*pryvet*, *tlym*, *kryft*, *yl*, *yland*, *pryd*, *syd*, *tym*, *krym*, *gyl*, *gys*.

Niettemin behoudt ze in veele woorden ook de klank van **I**, als *Visible*, *children*, *Christian*, *sin*, *firmament*, *sing*, *sting*, *sing*, *sinner*, *skinner*, &c. En men zou schier mogen zeggen, dat zy maar alleen als **Y** moet uytgesprooken worden, wanneer de sillaab door een **E** achter de Medeklinker komende; (óf door eenige andere letter, die niet uytgesprooken wordt, gelyk de **G** in 't woord *Light*) verlengd wordt, als in *Life*, *wife*, *isle*, &c. lees *Lyf*, *wyf*, *ydel*: want belangende de woorden *Child*, *mild*, *blind*, &c. men vindt in oude boeken, dat dezelve niet alleen plachten gespeld te worden *Chyld*, *mynd*, *blynd*, maar ook *Gilde*, *minde*, *blinde*. Doch deeze régel heeft ook haare uytzondering, als blykt in de woorden *to Give*, *to live*, lees *Giv*, *liv*. Voorts klinkt ze in de woorden, *Sir*, *stir*, *dirt*, *first*, *tbird*, *bird*, *sbirt*, byna als een doffe **U**; en 't woord *Hither* spreekt men uyt *Hedder*, *Girl* als *gert*, en *virtue* als *vertuw*.

**J** spreken de Engelschen even eens uyt als zy de **G** voor een **E** óf **I** uytspreeken, teweeten als **DSJ**, gelyk, *Jack*, *jaw*, *jest*, *Few*, *jig*, *join*, *journey*, *joy*, *judge*, *jump*.

18 KORTE WEGWYZER.

*jump, just.* lees *Dsjak, dsjāa, dsjest, dsjuuw, dsjig, dsjuyn, dsjurny, dsjoy, dsjudsj, dsjump, dsjust.*

**K** wordt uytgesprooken als by ons; dóch wanneer 'er een *N* naa volgt, zo te zeggen, niet gehoord, maar schier als een *T* uytgesprooken, als in *Knife, know*, lees byna *Tnyf, tnoo*.

**L** heeft de zelfde klank als by ons, uytgezejd dat zy in eenige woorden doorgaans niet wordt uytgesprooken, gelyk als in *Chalf, half, chalk, talk*, waarvoor men meestentyds zegt, *Kaaf, haaf, tsjaak, taak*; zo zegt men voor de woorden *Could, would, should* ook veeltyds *Koed, woed, sjoed*.

**M** klinkt eveneens als by ons.

**N** wordt uytgesprooken als by ons, uytgezejd dat ze in de woorden *Damn, column, autumn, solemn, &c.* maar flaauw gehoord wordt.

**O** heeft verscheydenerley klanken; want in de woorden *Hose, rose, globe, robe, force*, wordt hy lang uytgesprooken, als *Hoos, roos, gloob, roob, fuers*; maar in de woorden *Come, some*, klinkt hy dof, als *wom, som*. Dóch in de woorden *Love, glove, dove, above*, heeft hy een harde klank, als *Lóf, álóf, díf, abóf*.

In sommige woorden is de klank eenig-  
sins

der ENGELSCHE TAALE. 19

sins gemengd, byna als of 'er een *A* onder gehoord wierd, als *God, rod, bot, box, born, born, frost, soft, bedkin*.

In de woorden *Comb, port, sport, both, ghest, most, post, roft, toft*, wordt hy lang uytgesprooken, als *Koom, poort, spoort, booth, goost, moost, poost, roost, toost*.

In sommige woorden is de klank als **OU** by ons, gelyk in de woorden *Bold, bolt, cold, gold, roll*; lees *Bould, boult, kould, Gould, roul*.

In de woorden *Rome, lose, move, prove, do, to, behove, toreb, womb*, hoort men de klank van de Nederduytsche **OE**; want men zegt, *Roem, loes, moev, proev, doe, toe, beboev, toem, woem*.

En in de woorden, *Folk, maggot, anchor, wamen*, wordt hy gansch niet gehoord, want men zegt, *Jelk, magget, anker, wimmen*.

**OA** wordt uytgesprooken als **OO** in 't Neerduytsch, als blykt in de woorden *Oak, oar, oarb, oats, boar, boat, cloak, coach, cout, load, loaf*; lees *Oek, oor, ooth, oots*; *boor, boot, klook, kootsj, koot, lood, loof*. Doch de woorden *Groat, broad, abroad*, spreekt men byna uyt *Graad, braad, abraad*; en voor 't woord *Oat-meal* zegt men *Atmeel*.

**OE** klinkt somtyds als by ons, als in *Sboe, doe,*

20 KORTE WEGWYZER

doe ; lees *Sjoe*, *doe* : maar *Foe*, *toe* wordt uytgesprooken, *Foo*, *too*. Doch in de woorden *Oecónomy*, *oecumenical*, &c. die van 't Grieksch herkomstig zyn, wordt de O niet gehoord, en de E maar uytgesprooken.

○ I wordt schier uytgesprooken als *UY* by ons, gelyk in de woorden *Oil*, *ointment*, *annoient*, *void*, voor welke men byna zegt, *Uyl*, *uyntment*, *annuynt*, *vuyd*.

○ O wordt uytgesprooken als *OE* in 't Neerduytsch, als blykt in de woorden *Book*, *hoop*, *fool*, *stool*, *wood*, *stod*, *moon*, *soon*, *doom*, *room* ; lees *Boek*, *hoep*, *foel*, *stoel*, *wœd*, *stoed*, *moen*, *soen*, *doem*, *roem*.

Doch de woorden, *Wool*, *blood*, *good* spreekt men met een doffe klank uyt, byna als *Wol*, *blud*, *gud*, wanneer men de U op zyn Hoogduytsch uytspreekt. En 't woord *Door* klinkt even als by ons.

○ U wordt somtyds uytgesprooken als by ons, gelyk blykt in de woorden *Our*, *out*, *ounce*, *cloud*, *about*, *stout*, *mouth*, *mould*, *foul*, *house*, *moufe*, *louse*, *souldier*, *shoulder*. lees *Our*, *out*, *ouns*, *iloud*, *about*, *stout*, *mouth*, *mould*, *foul*, *hous*, *mous*, *lous*, *souldjer*, *souldier*.

In sommige zulke woorden hoort men byna niets van de U, gelyk in *Four*, *courfe*, *scour-*

der ENGELSCHER TAAL. 21

*scourge*, *though*, *courage*, waar voor men schier zegt, *Foor*, *koors*, *jkœrdij*, *thoo*, *kkœrdij*.

In andere daarentegen wordt de O schier niet gehoord, gelyk in *Country*, *courtesy*, *journey*, *young*, *nieghbour*, *vicious*, *malicious*, *righteous*, *treacherous*; lees *kuntri*, enz. In veele woorden hoort men ook de klank van O E, zo als die by ons uytgesprooken wordt, als in *You*, *your*, *could*, *should*, *would*, *youth*, *source*. lees *Joew*, *joewr*, *koeld*, *sjoeld*, *wœld*, *joewt*, *joers*. De woorden *Bloud*, *floud*, *trouble*, *doublet*, klinken enigfins als een doffe O; als *blod*, *stod*, *trobbel*, *dobblet*, daar in 't tegendeel de woorden *Courage*, *flourisb*, *nourisb* schier uytgesprooken worden, *Korredij*, *flœrrisj*, *nœrrisj*.

In de woorden *Ought*, *nought*, *brought*, *bought*, *fought*, *fought*, *thought*, *wrought*, wordt de U G niet gehoord, en de O zo breed uytgesprooken als of'er een A onder vermengd was. De uytpraak van 't woord *Cough* vereyscht mondeling onderwys; voor *Borough* en *thorough* lees *Bôrre* en *thôrre*, of *tôrre*. Voor *Rough*, *tough*, *enough* lees byna *ruf*, *tuf*, *enuf*, mits dat men de U op zyn Hoogduytsch uytspreeke.

○ OW wordt somtyds uytgesprooken als OO, gelyk

22 KORTĒ WEGWYZER

gelyk in *Low, fow, know, snow, slow, own.* lees *Loo, foo, tnoo, snoo, floo, oon.* Dóch de woorden *caw, owl, howl, fowl, towel, tower, scow,* spreekt men uyt *kouw, oul, boul, foul, touwel, touwer, skour*: maar in de woorden, *Fallow, sorrow, window* wordt de *W* weinig gehoord.

**O** *Y* heeft ontrent dezelfde uytpraak als van *O I* is gezegd, als in *Oyl, rejoyce*; lees ontrent *Uyl, redsjuys*: echter hoort men in de woorden *Boy, joy* byna de klank van *Baai, dsjaai*.

**P** wordt uytgesproken als by ons, doch in de woorden, *Pfalm, tempt, temptation, receipt, &c.* niet gehoord.

**Q** wordt als by ons uytgesproken, uytgezeyd in de woorden *Exchequer, publique, antique, relique*, waar voor men zegt *Exsjekker, publik, antik, relik*.

**R** heeft geen andere klank dan by ons.

**S** heeft doorgaans de eygenste klank als by ons, dat is te zeggen met een sissend geluyd, gelyk de *Vriezen* die meest altyd uytspreeken, en welke klank bespeurd wordt in de *Nederduytsche* woorden, *Sap, saus, sederd, servét, sober, som, suf, swyker, swyzelen*. Niettemin heeftze in 't midden van sommige woorden een platte klank, teweeten die van de *Z*, als blykt in *Incision, provizion, usual, leisure, ofier, kofier,*

der ENGELSCHE TAALE. 23

*bofier, crofier*, waarvoor men zegt *Incision, provizion*, (óf anders *incisjon, provisjon*;) *uzual, lezuur, oziër, boziër, croziër*: zynde dit die platte klank, welke men verneemt in de *Nederduytsche* woorden, *Zaag, zee, zien, ziel, zoet, zuur*.

In de woorden *Isle, Island, Viscount*, wordt de *S* niet uytgesproken, want men zegt *Il, Yland, Vikount*.

**S** *H* wordt uytgesproken als *S f* eensgalms by ons, gelyk blykt in de woorden *Sbade, sball, sbarp, sbe, shear, sbew, sbift, sship, sboe, shoot, sbore, sbot, sboulder, sbrine, sbun, sbut, sby, lash, slejb, fisb*. lees *Sjæd, sjal, sjaarp, sje, sjeer, sjuuw, sjift, sjip, sjoë, sjoet, sjoor, sjot, sjoulder, sjryn, sjun, sjut, sju, lasj, fletsj, fisj*.

**T** wordt even als by ons uytgesproken; maar in veele woorden, van 't *Latyn* afkomstig, neemt zy de klank van *C* aan, als in *Action, corruption, generation, protection, temptation, patience, martial, nuptial, essential, licentious, equinoctial, ingratiatè*. lees *Aktion, corrupcion, &c.* zo ook voor *Egyptian, stationer*; lees *Eed-sjipcian, stacionner*.

Dóch in de woorden, daar een *S* even voor de *T* komt, behoudt de *T* haar eygen



24 KORTE WEGWYZER

eygen klank, als in *Christian, bestial, question*; als ook in de woorden *Pitied, van pity; mightier, van mighty; untied, van ty; oportunities, van opportunity.*

**T**H heeft een klank, die men door geen beschrijving kan uytdrukken, en moet alleen door 't gehoor geleerd worden; alles wat men 'er van kan zeggen, is, dat men de tong in 't uyt spreken als met een geblaas tegen de tanden dient te stooten. Ondertusschen is 't zéker, dat dit voór de Hóllanders de zwaarste klank is, die zy in 't Engelsch ontmoeten. En staat aan te merken, dat dezelve in sommige woorden ruym zo veel naar een D als naar een T zweemt, als in *The, thee, this, that, thine, there, thou, them, thèn, though, thus, fathring, father, mother, brotber, other, either, bitber, thitber, fartber, &c.* Dóch de woorden *Thank, thief, thimble, think, thread, throw, thumb, thirst, thigh, thistle, bath, breath, with, cloth, both, health, heighth, strength, faith, tooth, mouth, truth, &c.* worden scherp uytgesproken.

**U** wordt meestendeels als by ons uytgesproken; echter zyn 'er woorden, in welke zy de klank van een doffe O heeft, als *Humble, under, &c.* en 't woord *Chuse* wordt schier uytgesproken, *Tsjoes;* 't woord

der ENGELSCE TAALE. 25

't woord *Bury* als *Berri*; en *Busy* als *Bissy*; *Guard* spreekt men schier uyt gaard; voor *Guefs, gvest*, lees omtrent *Ges, gest*; voor *Buy* lees schier *By*; voor *Neutral, nutral*; voor *Truc, truuw*; voor *use, juus*; en voor *Licutenant* lees *listennant*.

**U**I wordt verscheydentlyk uytgesproken: voor *Fruit, suit, suitable*, lees *Fruuwt, suut, suutebel*; voor *Juice* lees *dsjuys*; en voor *Guile, beguile, guise, disguise*, lees schier *Gyl, begyl, gys, disgys*: dóch voor *BUILD* zegt men gemeenlyk *Bild*.

**W** wordt als by ons uytgesproken, dóch voor een *R* komende, schier niet gehoord, als in *Wrap, wrest, wretch, write, wrong, &c.* Ook wordt ze in 't woordtje *Two* niet gehoord, want men zegt daar voor *Toe*, nóch ook in *Answer*; lees *anser*.

**W**H wordt met een geblaas uytgesproken, 't welk men door 't gehoor dient te leeren, als *What, wheat, wheel, whilst, whistle, while, whose, &c.* dóch voor *Whore* zegt men *Hoor*.

Voorts staat aan te merken, dat de *W* by de Engelschen dikwils de plaats van een Klinkletter beslaat, als in *New, jew, jewel, shew, view, gown*. lees *Nuuw, dsjuuw, dsjuuwel, sjuuw, vieuw, gown.*

B

X Word

X Wordt uytgesprooken als by ons, gelyk als *Ar, wax, fix, box.*

Y, Komende voor aan een woord of sillaab, wordt uytgesprooken als J in't Hollands, als in de woorden *Yard, year, jellow, yes, yield, yoke, you, young, beyond.* lees *Jaard, jeer, jellow, jis, jield, jook, joew, jong, beyond.* Dóch gebruykt wordende als een Klinkletter, heeft zy veelyds dezelfde klank als by ons. Als in *By, sky, cry, wry, deny, reply.*

Niettemin heeft zy in zeer veel woorden achteraan komende geen andere klank als I by ons, gelyk in *Marry, tarry, berry, cherry, vary, burry, fancy, any, angry, army, ready, vary, query, witty, duty, city, bounty, charity, majesty, country, constancy, fervency, &c.*

Z Heeft dezelfde klank als by ons, dat is te zeggen plat, en niet scherp als de S. als in *Zeal, gazing, amazed, brazier.* lees *Zeel, gazing, amaezed, braziër.*

Hebbende nu dus alle de Letters doorge-  
loopen, zal ik tót een besluyt nóg zeggen,  
dat een Medeklinker in't midden van een  
woord dikwils in't Engelsch wordt uyt-  
gesprooken als óf die dubbel stondt. Als  
blykt in de woorden *Deliberate, second,  
prodigal, meadow, modest, colour, salad,*  
for

*formality, blemish, vanish, honey, money, measure, city, satin, travel, lavish, Di-  
vel, river, lover.* lees *Delibberet, sek-  
kend, proddigal, meddow, moddest, kollor,  
sallad, formallity, blemmisj, kannisj, bonni,  
monni, meszuur, citti, sattin, trafvel,  
lsoisj, difvel, rifver, lofver.*

Van de  
SPRAAKDEELEN.

DUs veel in 't kort van de Letteren: om  
nu tót de *Spraakkunst* te komen, kan men  
zeggen, dat de *Spraakkundige* alle de woorden  
in achterley soorten verdeelen, noemende  
die op 't Latyn *Partes orationis*, en op  
't Engelsch *Parts of speech*, waarvoor men in  
't Duytsch zegt *Spraakdeelen*; wordende die  
by de Engelschen genoemd, *Noun, Pronoun,  
Verb, Participle, Adverb, Conjunction, Propo-  
sition, Interjection*, en by de Nederduytschen  
*Naamwoord, Voornaamwoord, Werkwoord,  
Deelwoord, Bywoord, t'Zamenvoegsel, Voor-  
zetsel, Tusschenwerpsel.* Hierby komen nóg  
de *Particles óf Leelkens*, als *A óf an*, wel-  
ke voor een *Naamwoord* gesteld worden,  
gelyk *a Man*, een *Man of mensch, an house*,  
een huys; en voorts *The, this, that* (be-  
tekenende op 't Duytsch *De en het, deez*  
en *dit, die en dat*; en *to*, 't welk voor de

28 KORTE WEGWYZER

Werkwoorden in de Onbepaalde wyze wordt gebruykt.

Van de NAAMWOORDEN.

Naamwoorden zyn woorden, waarvan men zich bedient om alle zaaken en hoedanigheden, die ons voorkomen, eenen naam te geeven of te noemen, als *an Animal* een dier, *a Creature* een schepsel, *a Tree* een boom, *the Sea* de zee, *Wrath* gramschap, *Honour* eere, *Grace* genade, *Good* goed, *Green* groen, *Great* groot, enz.

Deze Naamwoorden verdeelt men in Zelfstandige en Byvoeglyke.

De Zelfstandige zyn woorden, die op zich zelve bestaan, en waar voor men de Ledenkens *de*, *het*, of *een* kan zetten; als *the air* de lucht, *the earth* de aarde, *the water* het water, *the fire* het vuur, *the sun* de zon, *a King* een Koning, *a fish* een visch, *warmth* warmte, *Piety* godvruchtigheyd, *Favour* gunst.

De Byvoeglyke Naamwoorden zyn hoedanigheden der Zelfstandige, gelyk als *Ligth* licht, *heavy* zwaar, *wet* nat, *hot* heet, *mighty* magtig, *great* groot. Doch hier staat aan te merken, dat twee Zelfstandige Naam-

woor-

der ENGELSCHER TAALE. 29

worden somtyds t'zamen gevoegd worden, waarvan het één de plaats van een Byvoeglyk Naamwoord bekleedt, als *a Scarlet-coat*, een Scharlaken-rok, *Silk stockings*, Zydekousen, *Brass-mony*, Koper-geld: Maar eer ik meer van de Byvoeglyke handel, zal ik eerst spreekē

Van de

ZELFSTANDIGE NAAMWOORDEN

in 't byzonder.

Uyt veele Zelfstandige Naamwoorden dan spruyten weder andere, gelyk van

<i>Fish</i> , Visch.	<i>Fisher</i> , Visscher.
<i>Game</i> , Spel.	<i>Gamester</i> , Speeler.
<i>Glove</i> , Handschoen.	<i>Glover</i> , Handschoenmaaker.
<i>Pot</i> , Pôt.	<i>Potter</i> , Pôttebakker.
<i>Seam</i> , Naad.	<i>Seamster</i> , Naaister.
<i>Garden</i> , Tuyn.	<i>Gardener</i> , Tuynier.
<i>Law</i> , Wet, de Rech-	<i>Lawyer</i> , Rechtsgeleerde.
<i>Astrôlogy</i> , Starre-	<i>Astrôloger</i> , Starrekundige.
<i>Geôgraphy</i> , Aard-	<i>Geôgrapher</i> , Aardryksbeschryver.
<i>Love</i> , Liefde, min.	<i>Lower</i> , Minnaar, Liefhebber.

B 3.

Van



Men heeft ook een eyndiging in *rick*, als

*Bifhop*, Biffchop. *Bifboprick*, Bisdóm.

Voorts zyn veele *Zelfftandige Naamwoorden* afkomstig van *Byvoeglyke*, uytgaande in *nefs*, als van

*Black*, Zwart. *Blacknefs*, Zwartheyd.

*Blind*, Blind. *Blindnefs*, Blindheyd.

*Carelefs*, Zórgeloos. *Carlefsnefs*, Zórgeloosheyd.

*Great*, Groot. *Greatnefs*, Grootheyd.

*Weak*, Zwak. *Weaknefs*, Zwakheyd.

*Wilfull*, Moedwillig. *Wilfulnefs*, Moedwilligheyd.

Daar zyn ook andere, die uyt *Byvoeglyke* spruyten, dóch met wat meer verandering, uytgaande in *th*, als van

*Long*, Lang. *Length*, Lengte.

*Strong*, Sterk. *Strength*, Sterkte.

*Dear*, Dier. *Dearth*, Dierte.

*Deep*, Diep. *Depth*, Diepte.

Men vindt 'er ook onder deezen uytgang die van *Werkwoorden* komen, als *Growth*, Wasdom, van *to Grow*, waffen, groeijen. Eyndelyk worden'er zeer veele *Naamwoorden*,

den, betekénende den doener van iets, uyt *Werkwoorden* gemaakt, als van

*to Give*, Geeven. *Giver*, Geever.

*to Make*, Maaken. *Maker*, Maaker.

*to Command*, Beveelen. *Commander*, Bevelhebber.

*to Love*, Liefhebben. *Lover*, Liefhebber.

*to Sing*, Zingen. *Singer*, Zinger.

*to Punish*, Straffen. *Punisher*, Straffer.

En uyt meest alle *Werkwoorden* spruyt een *Naamwoord* (t welk ook met éne een *Deelwoord* is,) uytgaande in *ing*, als

*to Fight*, Vechten. *Fighting*, Vechting, vechtende.

*to Gild*, Vergulden. *Gilding*, Verguldsel, vergulding, verguldende.

*to Chide*, Kyven. *Chiding*, Gekyf, kyvende.

Ook komen uyt eenige *Werkwoorden* sommige *Naamwoorden*, uytgaande in *ment*, als van

*to Command*, Gebieden. *Commandment*, Gebód.

*to Govern*, Regeeren. *Government*, Regeering.

*to Judge*, Oordeelen. *Judgement*, Oordeel.

*to Manage*, Bestieren. *Management*, Bestier, beleggen. bewind.

B 5 Voorts

Voorts zyn 'er eenige *Naamwoorden* in *th* uytgaande, die ook van *Werkwoorden* afkomstig zyn, als van

*to Die*, Sterven. *Death*, de Dood.  
*to Draw*, Trekken. *Draught*, Teug.  
*to Fly*, Vliegen, vlugten. *Flight*, Vlucht.  
*to See*, Zien. *Sight*, Gezigt.

Wat de verandering van 't *GENUS* of *GESLACHT* aangaat, dat laat de Engelsche taal zo niet toe, als de Nederduytsche, zulks dat de Engelschen tót onderscheydinge zich veeltids van de *Voornaamen*, *He* en *She*, bedienen, als

*a He-cousin*, een Neef. *a She-cousin*, een  
 Nicht.  
*a He-cat*, een Kater. *a She-cat*, een Kat.

Hierby zou men ook mogen voegen

*a Man-servant*, een Dienstknecht.  
*a Maid-servant*, een Dienstmaagd.  
*a Cock-sparrow*, een Musch ('t mannetje.)  
*a Hen-sparrow*, een Musch ('t wyfje.)  
*a Buck-rabbit*, een Rammelaar ('t mannetje van een konyn.)  
*a Doe-rabbit*, een Voedster ('t wyfje van een konyn.)

Niet

Niettemin heeft men eenige woorden, die, door een uytgang in *es*, het *Vrouwelyk geslacht* betékenen, als van

*God*, God. *Goddeſs*, Godin, Godesse.  
*Duke*, Hertog. *Dutcheſs*, Hertogin.  
*Emp'rour*, Keizer. *Empress*, Keizerin.  
*Prince*, Prins. *Princess*, Princés.  
*Maſter*, Meeſter. *Miſtreſs*, Meeſterés.  
*Prieſt*, Prieſter. *Prieſteſs*, Prieſterin, papi-  
 pin.  
*Lion*, Leeuw. *Lioneſs*, Leeuwin.

Doch daar zyn ook verſcheyde *Naamwoorden*, die geen overeenkomt met makanderen hebben, als

*Man*, Man. *Woman*, Vrouw.  
*King*, Koning. *Queen*, Koningin.  
*Horſe*, Paerd. *Mare*, Merry.  
*Boy*, Jongen. *Girl*, Meysje.  
*Dog*, Hond. *Bitch*, Teef.  
*Buck*, Hert. *Doe*, Hinde.

De *GETALLEN* der *Zelfſtandige Naamwoorden* zyn tweederley, *Eenvoudig* en *Meervoudig*, als

*King*, Koning. *Kings*, Koningen.  
*Book*, Boek. *Books*, Boeken.  
 B 6 *Queen*,

36 KORTE WEGWYZER

Queen, Koningin. Queens, Koninginnen.  
Tree, Boom. Trees, Boomen.

Sommige worden, door 't Meervoudig getal te noemen, een sillaab verlengd, als

Church, Kerk. Churches, Kerken.  
Box, Doos. Boxes, Doozen.  
Hedg, Heg. Hedges, Heggen.  
Cross, Kruys. Crosses, Kruyssen.  
Fish, Visch. Fishes, Visschen.  
Witness, Getuyge. Witnesses, Getuygen.

De gene, welker Eenvoudig getal in f of fe eyndigt, verwisselen die letteren in 't Meervoudig voor ves, als

Knife, Mes. Knives, Messen.  
Life, Leeven. Lives, Leevens.  
Wife, Wyf. Wives, Wyven.  
Calf, Kalf. Calves, Kalveren.  
Loaf, Brood. Loaves, Brooden.  
Wolf, Wolf. Wolves, Wolven.

Die in Tuytgaan, worden dus veranderd:

Berry, Beezie. Berries, of Berry's, Beeziën,  
Heresy, Kettery. Heresies, of Heresy's, Ketteryën.

Ook zyn 'er eenige, die van den gemeenen Regel geheel afwyken, als

Bro-

der ENGELSGCE TAALE.

37

Brother, Broeder. Bretberen, Broeders.  
Man, Man. Men, Mannen.  
Woman, Vrouw. Women, Vrouwen.  
Child, Kind. Children, Kinderen.  
Chick, Kuyken. Chicks, Kuykens.  
Ox, Os. Oxen, Ossen.  
Cow, Koe. Kine, Koejen.  
Moufe, Muys. Mice, Muysen.  
Louse, Luys. Lice, Luyzen.  
Die, Dóbbelsteen. Dice, Dóbbelsteenem.  
Foot, Voet. Feet, Voeten.  
Goose, Gaas. Geese, Ganzen.  
Penny, Penning. Pence, Penningen.  
Tooth, Tand. Teeth, Tandem.

Eenige Zelfstandige Naamwoorden hebben geen Meervoudig getal, als Gold Goud, Silver Zilver, Copper Koper, enz. People. Volk, Hunger Honger, Milk Melk, Butter Bóter, Grass Gras, Hay Hooi, enz.

Andere daarentegen hebben geen Eenvoudig getal in 't Engelsch, als

Aibes, Assche.  
Bowls, }  
Entrals, } Ingewand.

Dregs, Grondsóp, droessem.  
Breeches, Broek.  
Bellows, Blaasbalg.

B. 7

Stijfers

38: KORTE WEG WYZER:

*Siffers*, , } Schaer.  
*Sbeers*, , }  
*Snuffers*, Snuyter.  
*Tongs*, Tang.

Nu zou de order schynen te vereyfschen om van de WOORDENBUYGING of DECLINATIO te handelen: Maar eylieve, waartoe den Leerling gequeld met iets, dat niet in 't Engelsch is? want óffschoon het Latyn zodanige *Buygingen* der *Naamwoorden* heeft, zo is 't echter ongerymd, zodaanig een Leerwyze voor te schryven in een taal, die niets zulks heeft; waarby nóg komt, dat indien iemand geen Latyn geleerd heeft, het hem noodzaakelyk een verbystering moet veroorzaaken, indien men hem voorpraat van een *Nominativus*, *Genitivus*, *Dativus*, *Accusativus*, *Vocativus*, en *Ablativus*, daar dóch in alle die *Casus* óff gevallen geen verandering in de Engelsche *Naamwoorden* is, en alles, 't welk in 't Latyn door de *Buyging* betekend wordt; in 't Engelsch door 't byvoegen der *Lédekens* wordt uytgedrukt. Om dit te klaarder te toonen; zal ik het Latyns woord *Rex*, Koning, eens *declineeren*, en de Engelsche en Nederduytsche betékenis daar nevens voegen, opdat zo wel de Latynisten, als zy, die onkundig in die taal zyn, te gelyk moogen zien, dat de *Declinatio*

der ENGELSCHER TAALE. 39

*clinatio* in 't Engelsch niet te pas komt, dewyl 't woord zonder verandering blyft, en alleen eenige *Lédekens* én *Voorzetsels* daar by gevoegd worden.

't Eenvoudig getal.

- Nom.* Rex, a King, or the King, een Koning of de Koning.  
*Gen.* Regis, of a King or of the King, eens Konings of des Konings.  
*Dat.* Regi; to a King or to the King, aan eenen Koning, aan den Koning of den Koning.  
*Acc.* Regem, a King or the King, eenen Koning of den Koning.  
*Voc.* O Rex, O King, O Koning.  
*Abl.* Rege, From a King, or from the King, van eenen Koning of van den Koning.

't Meervoudig getal.

- Nom.* Reges, Kings or the Kings, Koningen of de Koningen.  
*Gen.* Regum, of Kings or of the Kings, der Koningen.  
*Dat.* Regibus, to Kings or to the Kings, aan de Koningen of den Koningen.  
*Acc.*



40. KORTE WEGWYZER

*Acc.* Reges, Kings or the Kings, Koningen  
of de Koningen.

*Voc.* O Reges, O Kings, O Koningen.

*Abl.* Regibus, From Kings, or from the  
Kings, Van Koningen of van de  
Koningen.

Dus gaat het in alle de andere *Naamwoor-*  
*den*, bestaande de verandering maar alleen in  
't byvoegen der *Lédekens*. Dies acht ik het  
ten eenemaal noodeloos alhier iets meerder  
van de *Declinatio* te spreken. Echter zou  
men moogen zeggen, dat de Engelsche *Naam-*  
*woorden* in 't *Eenvoudig getal*, even als de  
Nederduytsche, eenen *Genitivus* hebben,  
door het byvoegen van 's; als *the King's*  
*Officers*, des Konings Amptenaars. Doch  
dewyl de Engelschen in dat *Geval* voor de s  
altyd een *Apostrophus* of Uytlaatings teeken,  
aldus ('s), stellen, zo schynt'er eenige reden  
om te gelooven dat de ('s) staat in plaats van  
*his* zyn of zyns: en evenwel vervalt die aan-  
merking wanneer men in acht neemt, dat die  
(s) ook, als men van Vrouwen spreekt, ge-  
bruykt wordt, als *the Queens robe*, 's Konin-  
gins tabberd.

Om nu 't gebruyk deezer verandering eens  
duydelyk voor oogen te stellen, zal ik een-  
yder *Geval* met een exempel verklaren,  
aldus: :

En

Hoo sewel deel 2/3

der ENGELSCHER TAALE. 41

En Rex,

*Lo there's King,*

Zie daar is de Koning.

*Subditi Regis,*

*The Subjects of the King;*

Des Konings onderdaanen.

*Regi dedicatum,*

*Dedicated to the King,*

Opgedraagen aan den Koning, of den Ko-  
ning toegeëygend.

*Regem vidi,*

*I have seen the King,*

Ik heb den Koning gezien.

*Ausculat o Rex,*

*Hearken o King,*

Luyster toe o Koning.

*A Rege accipi,*

*I have receiv'd it from the King,*

Ik heb 't van den Koning ontfangen.

Uyt dit voorbeeld ziet men, dat het woord  
*King* altyd het zelfde blyft, zonder veran-  
dering.

Hebbende dan dus kortelyk aangewe-  
zen, waarin de gewaande *Declinatio* in het  
Engelsch bestaat, gaa ik over tot de

BYVOEGELYKE NAEMWOORDEN,

Welke verscheydenley uytgangen heb-  
ben, als in *al*, gelyk

Car-

42 KORTE WEGWYZER

Corporal, Ligchaamlyk. Eternal, Eeuwig.  
Spiritual, Geestelyk. Temporal, Tydelyk.

In able en ible; als

Abominable, Verfoejelyk. Terrible, Schrik-  
kelyk.  
Desirable, Wenschelyk. Vendible, Verkoo-  
pelyk.  
Palpable, Tastelyk. Visible, Zigtelyk,  
zigtbaar.

Voorts is 'er een groote meenigte, die aan  
geen zekeren uytgang gebonden zynde, ook  
niet onder één hoofd kunnen gebragt wor-  
den, als

Broad, Breed.	Narrow, Smal.
Deep, Diep.	Shallow, Ondiep.
Dear, Dier.	Cheap, Goedkoop.
Long, Lang.	Short, Kort.
High, Hoog.	Low, Laag.
Merry, Vrolyk.	Sad, Droevig.

Dóch die van de Zelfstandige Naam-  
woorden afkomstig zyn, kunnen onder ee-  
nige vaste uytgangen betrokken worden, te  
weeten sommige in full, als

Beauti-

der ENGELSCHE TAALE. 43

Beautiful, Schoon.	Beauty, Schoon- heyd.
Carefull, Zórgvuldig.	Care, Zórg.
Faithfull, Getrouw.	Faith, Geloof, trouw.
Mindfull, Indachtig.	Mind, Zin, ge- moed.
Plentifull, Overvloe- dig.	Plenty, Over- vloed.
Willfull, Moedwillig.	Will, Wil.

In som, als

Burdensom, Lastig.	Burden, Last.
Cumberfom, Beslom- merend.	Cumber, Beslom- mering.
Troublesom, Moeijelyk.	Trouble, Moeite.
Humoursom, Eenzinnig.	Humour, Aard, zin.

In y, als

Airy, Zuchtig.	Air, Lucht.
Bloudy, Bloedig.	Bloud, Bloed.
Dirty, Slikkerig.	Dirt, Slik.
Guilty, Schuldig.	Guilt, Schuld, misdad.
Hairy, Háairig.	Hair, Haair.
Lowfy, Luyzig.	Lowfe, Luys.
Witty, Vernuftig.	Wit, Vernuft.

In:

In *ly*, als

<i>Bodily</i> , Ligchaamelyk.	} UEA	<i>Body</i> , Ligchaam.
<i>Brotherly</i> , Broederlyk.		<i>Brother</i> , Broeder.
<i>Earthly</i> , Aardsch.		<i>Earth</i> , Aarde.
<i>Godly</i> , Gódzalig.		<i>God</i> , Góð.
<i>Heavenly</i> , Hemelfch.		<i>Heaven</i> , Hemel.
<i>Lovely</i> , Lieflyk.		<i>Love</i> , Liefde.

In *en*, als

<i>Earthen</i> , Aarden.	} UEA	<i>Earth</i> , Aard.
<i>Golden</i> , Gouden.		<i>Gold</i> , Góud.
<i>Hempen</i> , Hennipen.		<i>Hemp</i> , Hennip.
<i>Loaden</i> , Looden.		<i>Lead</i> , Lood.
<i>Wooden</i> , Houten.		<i>Wood</i> , Hout.
<i>Woollen</i> , Wollen.		<i>Wool</i> , Wol.

In *ish*, als

<i>Aguish</i> , Koortsachtig.	} UEA	<i>Ague</i> , Koorts.
<i>Blackish</i> , Zwartachtig.		<i>Black</i> , Zwart.
<i>Childish</i> , Kinderachtig.		<i>Child</i> , Kind.
<i>Foolish</i> , Zótachtig.		<i>Fool</i> , Zót.
<i>Greenish</i> , Groenachtig.		<i>Green</i> , Groen.
<i>Reddish</i> , Roodachtig.		<i>Red</i> , Rood.
<i>Sweetish</i> , Zoetachtig.		<i>Sweet</i> , Zoet.
<i>Theevish</i> , Diefachtig.		<i>Thief</i> , Dief.
<i>Waterish</i> , Waterachtig.		<i>Water</i> , Water.
<i>Whitish</i> , Witachtig.		<i>White</i> , Wit.
<i>Whorish</i> , Hoerachtig.		<i>Whore</i> , Hoer.

In

In *cal*, als

<i>Angelical</i> , Engels.	} UEA	<i>Angel</i> , Engel.
<i>Canonical</i> , Regelmatig.		<i>Canon</i> , Regel.
<i>Musical</i> , Zangkonstig.		<i>Musick</i> , Zangkonst.

In *ous*, als

<i>Couragious</i> , Moedig.	} UEA	<i>Courage</i> , Moed.
<i>Dangerous</i> , Gevaarlyk.		<i>Danger</i> , Gevaar.
<i>Marvellous</i> , Wonderbaar.		<i>Marvel</i> , Wonder.
<i>Plenteous</i> , Overvloedig.		<i>Plenty</i> , Overvloed.
<i>Virtuous</i> , Deugdzaam.		<i>Virtue</i> , Deugd.
<i>Zealous</i> , Yverig.		<i>Zeal</i> , Yver.

Voorts gebruyken de Engelschen ook de uytgang *less*, even als de Nederduytschen *loos*, om de beroofdheyd van iets te beté-kenen, als

<i>Beardless</i> , Baardeloos.	} UEA	<i>Beard</i> , Baard.
<i>Blameless</i> , Onopspraakelyk, onbesprooken.		<i>Blame</i> , Schult, opspraak, blaam.
<i>Careless</i> , Zorgeloos.		<i>Care</i> , Zórg.
<i>Comfortless</i> , Troosteloos.		<i>Comfort</i> , Troost.
<i>Doubtless</i> , Ontwyfelbaar, zonder twyfel.		<i>Doubt</i> , Twyfel.
		<i>Father</i>

46 KORTE WEGWYZER

<i>Fatherless</i> , Vaderloos.	} EN	<i>Father</i> , Vader.
<i>Friendless</i> , Vriendeloos.		<i>Friend</i> , Vriend.
<i>Nameless</i> , Naameloos.		<i>Name</i> , Naam.
<i>Senseless</i> , Zinneloos.		<i>Sence</i> , Zin.
<i>Supperless</i> , Zonder avondmaal.		<i>Supper</i> , Avondmaal.

Eyndelyk gebruyken de Engelschen ook het Voorzetfel *un*, in plaats van het Nederduytisch *on*, als

*Unadvised*, Onbedacht. *Uncast*, Onkuysch.  
*Unclean*, Onreyn. *Unheard*, Ongehoord.

Van de

VERGELYKING óf COMPARATIO.

De *Bywoeglyke Naamwoorden* worden desgelyks langs graaden of trappen van *Vergelykinge* (*Comparatio*) opgevoerd, om de eygentlyke hoedaanigheyd der zaken te beter uyt te drukkén. Deze trappen zyn drierley, als

I. De *Stellige*, (*Positivus*) die de zaak slechts neêrstelt zo als ze is, gelyk *Great*, groot.

II. De *Vergelykende*, (*Comparativus*) welke by de *stellige* vergeleeken zynde, de hoe-  
 daa-

der ENGELSCHE TAALE. 47

daanigheyd een trap verder voert, als *Greater*, grooter.

III. De *Overtreffende*, (*Superlativus*) welke de twee voorgaande overtreft, en de zaak tót de hoogste graad opvoert, als *Greatest*, de grootste. Zulx dat dan de *Vergelykende* trap door *er*, en de *Overtreffende* door *est* uytgedrukt word, by voorbeeld:

*Stellige. Vergelykende. Overtreffende.*  
*Big, Groot. Bigger, Grooter. Biggest, Grootste.*

*Hard, Hard. Harder, Harder. Hardest, Hardste.*  
*Rich, Ryk. Richer, Ryker. Richest, Rykste.*  
*Wise, Wys. Wiser, Wyzer. Wisest, Wyfste.*

Hier staat ondertusschen aan te merken, dat het woord *Big* de laatste *medeklinker* vedubbelt; en zo gaat het ook met het woord *Hot*, heet; want men zegt *Bigger*, *Hotter*, *hottest*; en t'woord *Wise* neemt maar alleen st achter zich. Doch hiervan zyn uytgezonderd deeze *Onregelmaatige*  
*Good, Goed. Better, Beter. Best, Best.*  
*Bad, Quaad. Worse, Erger. Worst, Slimst, slimmer.*

*Many, } Veel. More, Meerder. Most, Meest.*  
*Much, }*  
*Little, Kleyn. Lesser, Kleynner. Least, Kleynst, weynig. minder.*

Onder-

Ondertuffchen zyn'er echter zeer veele *Byvoeglyke Naamwoorden*, die deeze manier van *Vergelykinge* niet onderworpen zyn, inzonderheyd zodaanige, welke eyndigen in *al, ate, ish, ous, fom, able, ible, ant, ent, id, enz.* Dóch tót dezelve gebruykt men de woordtjes *more* en *most*, als

*General*, Algemeen, *More general*, Algemeener, *Most general*, Algemeenst.

*Obstinate*, Hardnekkig, *More obstinate*, Hardnekkiger, *Most obstinate*, Hardnekkigst.

*Peevish*, Kribbig, *More Peevish*, Kribbiger, *Most Peevish*, Kribbigst.

*Zealous*, Yverig, *More zealous*, yveriger, *Most zealous*, yverigst.

*Damnabale*, Verdoemelyk, *More damnabale*, verdoemelyker, *Most damnabale*, verdoemelykst.

*Visible*, Zigtelyk, *More visible*, zigtelyker, *Most visible*, Zigtelykst.

*Exorbitant*, Uytspoorig, *More exorbitant*, uytspooriger, *Most exorbitant*, uytspoorigst.

*Excellent*, Uytneemend, *More excellent*, uytneemender, *Most excellent*, uytneemendst.

*Rigid*, Streng, *More rigid*, strenger, *Most rigid*, strengst.

Van

Van de

## VOORNAAM-WOORDEN.

**V**oornaam-woorden worden aldus genoemd, omdat zy meestendgels voor, óf in de plaats van een *Naamwoord*, gesteld worden, wanneer de reden zulks vereyscht. Dezelve zyn van verscheydenerleye soorten, naame-lyk

Aanwyzende óf Demonstrativa.

Eenvoudig.

I, Ik, Me, my.  
Thou, Gy, Thee, uHe, Hy, Him, hem. }  
She, Zy, Her, haar. }  
This, Deeze, dit.  
That, Die, dat.

Meervoudig.

We, Wy, Us, ons,  
Ye, Gylieden, You,  
ulieden.They, Zy, Them,  
hen, haar.  
These, Deeze.  
Those, Die, die  
gene.

Voorts gebruyken de Engelschen 't woordtje *self* met een zeer krachtigen naadruk, aldus, *I my self*, Ik zelf, *Thou thy self*, gy zelf, *He him self*, hy zelf, *She her self*, zy zelve, *We our selves*, wy zelfs, *You your selves*, gylieden zelve, *They them selves*, zy zelve.

C

Be-

30 KORTE WEGWYZER

*Betrekelyke of Relativa.*

*Which*, Welk, dewelke, wie.  
*Who*, Wie, welke, *Whose*, wiens, *Whom*, wien.  
*What*, Wat.  
*It*, Het, het zelve. *They*, *them*, de gene, dezelve, ze.

*Bezittelyke of Possessiva.*

<i>Eenvoudig.</i>		<i>Meervoudig.</i>	
<i>My</i> , Myn, my.	}	<i>Our</i> ,	}
<i>Mine</i> , ne.		<i>Ours</i> ,	
<i>Thy</i> , Uw, u.		<i>Your</i> ,	
<i>Thine</i> , we.		<i>yours</i> ,	
<i>His</i> , Zyn, zyne.		<i>Their</i> ,	
<i>Her</i> , Haar, haare.	}	<i>Theirs</i> ,	}
<i>Its</i> , Deszelfs, zyn.			

De *Onbepaalde Voornaam-woorden* zyn deeze:

<i>All</i> , Alle, alles.	}	<i>None</i> , Niemand.
<i>Every</i> , Yder.		<i>Certain</i> , Zeker.
<i>Every one</i> , een Yder, een iegelyk.		<i>Such</i> , Zulk, zodanig.
<i>Any</i> , Eenig, iemand.		<i>Same</i> , Zelfde.
<i>Any one</i> , Iemand.		<i>Another</i> , een Ander.
<i>Any body</i> ,		<i>Wha-</i>

der ENGELSCHER TAAL. 51

<i>whatever</i> ,	}	Al wat,	<i>whoever</i> ,	}	Al wie,
<i>whatsoever</i> ,		wat ook.	<i>whosoever</i> ,		wie ook.
<i>Some</i> , Sommige, eenige.			<i>Self</i> , Zelf.		
<i>Some body</i> , Iemand.			<i>the Self Same</i> , de zelfste, de eigenste.		
			<i>Ones self</i> , <i>him self</i> , Zich zelve.		

Van de

WERK-WOORDEN.

**W**erk-woorden zyn alzo genoemd, om dat door dezelve het zyn, de werking of doening, en de lyding van icts betekend wordt. Zy zyn eenige verandering onderworpen, die de Spraakkundigen *Verwoeging* (*Conjugatio*) noemen: Doch dewyl in de manier deszelfs geen zonderling verschil is van 't Nederduytsch, zo zal ik den Leerling hier niet ophouden met eene beschryving van de *Getallen*, *Perfoonen*, *Tyden* en *Wyzen*, dewyl een Hollander, die Engels wil leeren spreken, in zyn eygen taal reeds geleerd heeft, van het gene tegenwoordig is, niet te zeggen, dat het nóg geschieden zal, of het gene toekomend is, uyt te drukken door een spreekwyze, die betekent, dat het al geschied is; en daar beneven wel weet, dat *Ik*, *gy*, by op een persoon, en *Wy*, *gylie-*

## 32. KOKTE WEGWYZER.

den, zy, op verscheydene perfoonen opzigt heeft: En gelyk men op het Nederduytsch de *Wenschende of Onderzoekelyke wyze* door byvoeginge van de woordekens *dat, mogt, zoud* uytdukt, zo geschiedt het ook in 't Engelsch. Tot welken eynde ik daar van eenige voorbeelden zal ter neerststellen, en een begin maaken met het *Helpwoord, to HAVE, Hebben.*

### De TOONENDE WYZE.

(MODUS INDICATIVUS.)

#### De *Tegenwoordige tyd.*

<i>Eenvoudig.</i>	<i>Meervoudig.</i>
I HAVE, Ik heb.	We have, Wy hebben.
Tbou bast, Gy hebt.	Ye have, Gylieden hebt.
He bath, of bas, Hy heeft.	They have, Zy hebben.

#### De *Onvolkomen verleden tyd.*

<i>Eenvoudig.</i>	<i>Meervoudig.</i>
I had, Ik had.	We had, Wy hadden.
Tbou hadst, Gy hadt.	Ye had, Gylieden hadt.
He had, Hy had.	They had, Zy hadden.

De

## der ENGELSCHE TAALE. 53

### De *Volkomen verleden tyd.*

<i>Eenvoudig.</i>	<i>Meervoudig.</i>
I have had, Ik heb gehad.	We have had, Wy hebben gehad.
Tbou hast had, Gy hebt gehad.	Ye have had, Gylieden hebt gehad.
He has had, Hy heeft gehad.	They have had, Zy hebben gehad.

### De *meer als volkomen verleden tyd.*

<i>Eenvoudig.</i>	<i>Meervoudig.</i>
I had had, Ik hadt gehad.	We had had, Wy hadden gehad.
Tbou hadst had, Gy hadt gehad.	Ye had had, Gy lieden hadt gehad.
He had had, Hy had gehad.	They had had, Wy hadden gehad.

### De *Toekomende tyd.*

<i>Eenvoudig.</i>	<i>Meervoudig.</i>
I shall of Will have, Ik zal hebben.	We shall of Will have, Wy zullen hebben.
Tbou shalt of Wilt have, Gy zult hebben.	Ye shall of Will have, Gy lieden zult hebben.
He shall of Will have, Hy zal hebben.	They shall of Will have, Zy zullen hebben.

C 3

Hier



34. KORTE WEGWYZER

Hier staat nóg tans aan te merken, dat; hoewel 't by de Engelschen zeer gemeen is dit woordje *will* voor *zal* óf *zullen* te gebruyken, het echter ook daarom zeer dikwils zyne eygene betekenis behoudt; want als men op 't Engelsch wil zeggen, *Ik wil het doen*, zo zegt men: *I will do it.*

De  
GEBIEDENDE WYZE.  
(MODUS IMPERATIVUS.)

<i>Eenvoudig.</i>	<i>Meervoudig.</i>
<i>Have</i> óf <i>Have thou</i> , Heb óf Hebt gy.	<i>Have we</i> óf <i>Let us</i> <i>have</i> , Hebbenwe óf laat ons hebben.
<i>Let him have</i> , Laat hem hebben.	<i>Have ye</i> , Hebt gy lieden.
	<i>Let them have</i> , Laat- ze hebben; laat hen hebben.

De WENSCHENDE óf ONDERVOEGELYKE WYZE (OPTATIVUS vel SUBJUNCTIVUS) wordt uytgedrukt door 't byvoegen van de woordjes *That*, *might*, *could*, *would*; als by voorbeeld.

De

der ENGELSCHER TAALE! 55

De *Tegenwoordige* en *Onvolkomen*  
*verleden tydt.*

*Eenvoud.*

<i>That</i> { <i>I had</i> , <i>Thou hadst</i> , <i>He had</i> ,	} <i>Dat</i> { <i>Ik hadt.</i> <i>Gy hadt.</i> <i>Hy hadt.</i>
--	--

*Meervoud.*

<i>That</i> { <i>We had</i> , <i>Ye had</i> , <i>They had</i> .	} <i>Dat</i> { <i>Wy hadden.</i> <i>Gy lieden hadt.</i> <i>Zy hadden.</i>
---	---

De *Onbepaalde tydt.*

*Eenvoud.*

<i>I might, could, should</i>	<i>Ik mogt, kon</i> óf <i>of would have</i> , <i>zoude hebben.</i>
<i>Thou mightst, couldst,</i> <i>shouldst</i> óf <i>wouldst</i> <i>have.</i>	<i>Gy mogt, kondet</i> <i>of zoudt hebben.</i>
<i>He might, could, should</i> <i>of would have,</i>	<i>Hy mogt, kon</i> óf <i>zoude hebben.</i>

*Meervoud.*

<i>We might, could, should</i> <i>of would have.</i>	<i>Wy mogten, konden</i> óf <i>zouden hebben.</i>
---	--

C 4

re



56 KORTE WEGWYZER.

*I might, could, should* of *would have.* Gylieden mogt, kon-  
det of zoudet heb-  
ben.

*They might, could,* *should* of *would ha-* Zy mogten, kon-  
*ve.* *ve.* den of zouden heb-  
ben.

En zo ook in alle de andere tyden, als:

*I might have had,* | Ik mogt gehad heb-  
ben.

*I should have had,* | Ik zou gehad hebben.

*I could have had,* | Ik kon gehad hebben.  
*enz.*

De ONBEPAAALDE WYZE.

(INFINITIVUS.)

*to Have,* Hebben. | *to Have had,* Gehad  
hebben.

Het Deelwoord.

*Having,* Hebbende. | *Having had,* Hebben-  
de gehad.

?t Helpwoord *I Am,* Ik ben, wordt aldus  
veranderd.

De

der ENGELSCHE TAALE. 57

De TOONENDE WYZE.

De Tegenwoordige tyd.

<i>Eenvoud.</i>	<i>Meervoud.</i>
<i>I AM,</i> Ik ben.	<i>We are,</i> Wy zyn.
<i>Thou art,</i> Gy bent.	<i>You are,</i> Gylieden zyt.
<i>He is,</i> Hy is.	<i>They are,</i> Zy zyn.

De Onvolkomen verleden tyd.

<i>Eenvoud.</i>	<i>Meervoud.</i>
<i>I was,</i> Ik was.	<i>We were,</i> Wy wa- ren. (waart.
<i>Thou was,</i> Gy waart.	<i>Ye were,</i> Gylieden
<i>He was,</i> Hy was.	<i>They were,</i> Zy waa- ren.

De Volkomen verleden tyd.

<i>Eenvoud.</i>
<i>I have been,</i>   Ik heb of ben geweest.
<i>Thou hast been,</i>   Gy hebt of bent geweest.
<i>He hath been.</i>   Hy heeft of is geweest.

*Meervoud.*

<i>We have been,</i>   Wy hebben of zyn geweest.
<i>Ye have been,</i>   Gylieden hebt of zyt ge- weest.
<i>They have been.</i>   Zy hebben of zyn geweest.

C 5

De

De meer als volkomen verleden tyd.

*I had been,*  
*Thou hadst been,*  
*He had been.*

*Eenvoud.*  
 Ik had of was geweest.  
 Gy had of waart geweest.  
 Hy had of was geweest.

*We had been,*  
*Ye had been,*  
*They had been.*

*Meervoud.*  
 Wy hadden of waaren geweest.  
 Gylieden hadt of waart geweest.  
 Zy hadden of waaren geweest.

De Tegenwoordige tyd.

*I shall of will be,*  
*Thou shalt of wilt be,*  
*He shall of will be.*

*Eenvoud.*  
 Ik zal zyn }  
 Gy zult zyn } of weezen.  
 Hy zal zyn }

*We shall of will be,*  
*Ye shall of will be,*  
*They shall of will be.*

*Meervoud.*  
 Wy zullen zyn } of weezen.  
 Gylieden zult zyn }  
 Zy zullen zyn }

De GEBIEDENDE WYZE.

*Be thou,* Wees gy.  
*Let him be,* Dat hy zy.

Meer-

*Be we of Let us be,* Zynwe of laat ons zyn.  
*Be ye,* Weest of zyt gylieden.  
*Let them be,* Dat zy zyn of laat hen zyn.

De WENSCHENDE of ONDERVOEGELYKE WYZE.

De Tegenwoordige tyd.

*I be,*  
*Thou beest,*  
*He be,*

*Eenvoud.*  
 Ik zy.  
 Gy zyt.  
 Hy zy.

*We be,*  
*Ye be,*  
*They be,*

*Meervoud.*  
 Wy zyn.  
 Gylieden zyt.  
 Zy zyn.

De Onvolkomen verleden tyd.

*I were,*  
*Thou wert,*  
*He were,*

*Eenvoud.*  
 Ik waar.  
 Gy waart.  
 Hy waare.

*We were,*  
*Ye were,*  
*They were,*

*Meervoud.*  
 Wy waaren.  
 Gylieden waart.  
 Zy waaren.

C 6

De

## De Volkomen verleden tyd.

## Eenvoud.

When	{	I have been,	Als	{	Ik geweest ben
		Tou hast been,			Gyl. geweest bent of hebt.
		He hath been,			Hy geweest is of heeft.

## Meervoud.

When	{	We have been,	Als	{	Wy geweest zyn of hebben.
		Ye have been,			Gyl. geweest zyt of hebt.
		They have been,			Zy geweest zyn of hebben.

## De meer als verleden tyd.

## Eenvoud.

If	{	I had been,	Zo	{	Ik geweest waars of hadde.
		Tou hadst been,			Gyl. geweest waart of hadt.
		He had been,			Hy geweest waars of hadde.

Meer-

## Meervoud.

If	{	We had been,	Zo	{	Wy geweest waars of hadden.
		Ye had been,			Gyl. geweest waart of haddet.
		They had been,			Zy geweest waars of hadden.

## De Toekomende tyd.

## Eenvoud.

When	{	I shall or will be,	Wan-	{	Ik zyn of weezen zal.
		Tou shalt or wilt be,			Gyl. zyn of weezen zult.
		He shall or will be,			Hy zyn of weezen zal.

## Meervoud.

When	{	We shall or will be,	Wan-	{	Wy zyn of weezen zullen.
		Ye shall or will be,			Gyl. zyn of weezen zult.
		They shall or will be,			Zy zyn of weezen zullen.

67

De

62. KORTE WEGWYZER

De Onderstellende toekomstige tyd.

	<i>Eenvoud.</i>
<i>I should be,</i>	Ik zou zyn of weezen.
<i>Thou shouldst be,</i>	Gyzoudt zyn of weezen.
<i>He should be,</i>	Hy zou zyn of weezen.
	<i>Meervoud.</i>
<i>We should be,</i>	Wy zouden zyn of weezen.
<i>Ye should be,</i>	Gylied. zoud zyn of weezen.
<i>They should be,</i>	Zy zouden zyn of weezen.

De ONBEPAALENDE WYZE.

De tegenwoordige tyd. *To be,* Zyn of weezen.  
 De verleden tyd. *To have been,* Geweest te zyn.

De Deelwoorden.

Tegenwoordig. *Being,* Zynde of weezende.  
 Verleden. *Been,* Geweest.  
*Having been,* Geweest zynde of hebbende.

Hebbende dus voorbeelden gegeven van de *Vervoeging* der twee voornaamste *Helpwoorden*, zal ik, eer ik tót andere *Werkwoorden*.

der ENGELSCHE TAALE 63

woorden overgaa, nóg eenige *Helpwoorden*, die in de tyden gebreklyk zyn, en meerder by andere *Werkwoorden* gevoegd, dan alleen gebruykt worden, alhier ter neêrstellen: naamelyk *Can, could, may, might, will, would, should, ought en must.*

Tegenwoordig.

	<i>Eenvoud.</i>	<i>Meervoud.</i>
<i>I CAN,</i>	Ik kan,	<i>We can,</i> Wy kunnen.
<i>Thou canst,</i>	Gy kont.	<i>Ye can,</i> Gylied. kon.
<i>He can,</i>	Hy kan.	<i>They can,</i> Zy kunnen.

Onvolmaakt verleden.

	<i>Eenvoud.</i>	<i>Meervoud.</i>
<i>I COULD,</i>	Ik kon of konde.	<i>We could,</i> Wy konden.
<i>Thou couldest,</i>	Gy kondt.	<i>Ye could,</i> Gylieden kondet. (den.
<i>He could,</i>	Hy kon.	<i>They could,</i> Zy konden.

Tegenwoordige.

	<i>Eenvoud.</i>	<i>Meervoud.</i>
<i>I MAY,</i>	Ik mag.	<i>We may,</i> Wy mogen.
<i>Thou mayst,</i>	Gy moogt.	<i>Ye may,</i> Gylieden moogt. (gen.
<i>He may,</i>	Hy mag.	<i>They may,</i> Zy mogen.

## Onvolmaakt verleden.

<i>Eenvoud.</i>	<i>Meervoud.</i>
I MIGHT, Ik mogt.	<i>We might</i> , Wy mogten.
<i>Tbou mightest</i> , Gy mogt.	<i>Ye might</i> , Gylieden mogt. (ten.)
<i>He might</i> , Hy mogt.	<i>They might</i> , Zy mogten.

## Tegenwoordig.

<i>Eenvoud.</i>	<i>Meervoud.</i>
I WILL, Ik wil of zal.	<i>We will</i> , Wy willen of zullen.
<i>Tbou wilt</i> , Gy wilt of zult.	<i>Ye will</i> , Gylieden wilt of zult. (den.)
<i>He will</i> , Hy wil of zal.	<i>They will</i> , Zy willen of zullen.

## Onvolmaakt verleden.

<i>Eenvoud.</i>	<i>Meervoud.</i>
I WOULD, Ik wilde, wou of zou.	<i>We would</i> , Wy wilden, wouden of zouden.
<i>Tbou wouldest</i> , Gy wildet, woudt of zoudt.	<i>Ye would</i> , Gylieden wildet, woudet of zoudet. (den.)
<i>He would</i> , Hy wilde, wou of zou.	<i>They would</i> , Zy wilden, wouden of zouden.

*Meervoud.*

*Ye would*, Gylieden wildet, woudet of zoudet.  
*They would*, Zy wilden, wouden of zouden.

## Tegenwoordig.

<i>Eenvoud.</i>	<i>Meervoud.</i>
I SHALL, Ik zal.	<i>We shall</i> , Wy zullen.
<i>Tbou shall</i> , Gy zult.	<i>Ye shall</i> , Gylieden zult. (den.)
<i>He shall</i> , Hy zal.	<i>They shall</i> , Zy zullen.

## Onvolmaakt verleden.

<i>Eenvoud.</i>	<i>Meervoud.</i>
I SHOULD, Ik zou.	<i>We should</i> , Wy zouden.
<i>Tbou shouldest</i> , Gy zoudt.	<i>Ye should</i> , Gylieden zoudt. (den.)
<i>He should</i> , Hy zou.	<i>They should</i> , Zy zouden.

## Ought, als:

<i>Eenvoud.</i>	<i>Meervoud.</i>
I OUGHT, Ik behoer, behoorde, of moet en most.	<i>We ought</i> , Wy behooren, behoorden, of moeten en mosten.
<i>Tbou oughtest</i> , Gy behoort, behoordet, of moet en most.	<i>Ye ought</i> , Gylieden behoort, behoordet, of moeten en mosten. (den.)
<i>He ought</i> , Hy behoort, behoorde, of moet en most.	<i>They ought</i> , Zy behooren, behoorden, of moeten en mosten.

*Meervoud.*

*Ye ought*, Gylieden behoort, behoorden, of moeten en mosten.  
*They ought*, Zy behooren, behoorden, of moeten en mosten.

66. KORTE WEGWYZER

*Ye ought*, Gylieden behoort, behoordet, *of* moet en most.

*They ought*, Zy behooren, behoorden, *of* moeten en mosten.

Must, als :

Eenvoud.

Meervoud.

I must, Ik moet <i>of</i> most.	<i>We must</i> , Wy moeten <i>of</i> mosten.
<i>Thou must</i> , Gy moet <i>of</i> most.	<i>Ye must</i> , Gylieden moet <i>of</i> most.
<i>He must</i> , Hy moet <i>of</i> most.	<i>They must</i> , Zy moeten <i>of</i> mosten.

Hoewel nu deeze bovenstaande *Gebrekkelyke Helpwoorden* niet de voorste in den rang gesteld zyn, echter zou het voor den Leerling niet quaalyk voegen, dezelve 't eerst te leeren; omdat geen *Werkwoord* door alle deszelfs *wyzen en tyden*, zonder 't behulp van eenige derzelve, kan geleyd worden, gelyk het gevolg genoegzaam zal toonen. Doch ik zal hier des Leerlings hoofd niet breeken, met volgens de *Latynsche manier* te zeggen, dat 'er vier *Conjugatien* zyn; want schoon eenige zulk een verdeeling hebben gemaakt, nochtans bevindt men, dat de uytzonderingen *of* onregelmatige woorden zo veel zyn, dat het inderdaad ligter valt,

der ENGELSCHE TAALE 67

valt, zich met zo een gebreklyke regelmaat gansch niet te bemoeijen, en alleen door 't gebruik te leeren, hoe de *verseheyden Werkwoorden* in den *Onvolkomen verleden tyd* geboogen worden. Ik zal derhalven een voorbeeld geven van 't *bedryvend woord*, (*Activum*) *to Love*, Beminnen, liefhebben.

De

TOONENDE WYZE.

Tegenwoordige tyd.

Eenvoud.

Meervoud.

I love, Ik bemin.	<i>We love</i> , Wy beminnen.
<i>Thou lovest</i> , Gy bemint.	<i>Ye love</i> , Gylieden bemint.
<i>He loveth of loves</i> , Hy bemint.	<i>They love</i> , Zy beminnen.

Deeze zelfde tyd wordt ook met byvoeginge van het woordtje *Do* uytgedrukt, met dit onderscheyd nochtans, dat deeze t'zamengevoegde wyze van spreken wat krachtiger van naadruk is, gelyk ook in myn *Woordenboek* onder 't woord *Do* is aangewezen.

Een.

<i>Eenvoud.</i>	<i>Meervoud.</i>
<i>I do love, Ik bemin:</i>	<i>We do love, Wy be-</i> <i>minnen.</i>
<i>Thou dost love, Gy</i> <i>bemint:</i>	<i>Ye do love, Gylieden</i> <i>bemint.</i>
<i>He doth love, Hy be-</i> <i>mint.</i>	<i>They do love, Zy be-</i> <i>minnen.</i>

*Onvolkomen verleden tyd.*

Deeze tyd wordt ook even als de tegenwoordige op tweederley wyze uytgedrukt, aldus:

<i>Eenvoud.</i>
<i>I loved of did love, Ik beminde.</i>
<i>Thou lovedst of didst love, Gy beminde.</i>
<i>He loved of did love, Hy beminde.</i>

<i>Meervoud.</i>
<i>We loved of did love, Wy beminden.</i>
<i>Ye loved of did love, Zy beminden.</i>
<i>They loved of did love, Zy beminden.</i>

*Volkomen verleden tyd.*

<i>Eenvoud.</i>	
<i>I have</i>	<i>Ik heb</i>
<i>Thou hast</i> } <i>loved, Gy hebt</i> } <i>bemind.</i>	
<i>He hath</i> }	<i>Hy heeft</i> }

*Meer-*

	<i>Meervoud.</i>
<i>We have</i>	<i>Wy hebben</i>
<i>Ye have</i> } <i>loved, Gylied. hebt</i> } <i>bemind.</i>	
<i>They have</i> }	<i>Zy hebben</i> }

*Meer als volkomen verleden tyd.*

<i>Eenvoud.</i>	
<i>I had</i>	<i>Ik hadt</i>
<i>Thou hadst</i> } <i>loved, Gy hadt</i> } <i>bemind.</i>	
<i>He had</i> }	<i>Hy hadt</i> }

<i>Meervoud.</i>	
<i>We had</i>	<i>Wy hadden</i>
<i>Ye had</i> } <i>loved, Gylied. hadt</i> } <i>bemind.</i>	
<i>They had</i> }	<i>Zy hadden</i> }

*Toekomende tyd.*

<i>Eenvoud.</i>	
<i>I shall of will</i>	<i>Ik zal beminnen.</i>
<i>Thou shalt of wilt</i> } <i>love, Gy zult beminnen.</i>	
<i>He shall of will</i> }	<i>Hy zal beminnen.</i>

<i>Meervoud.</i>		
<i>We shall of will</i>	<i>Wy zullen</i>	<i>beminnen.</i>
<i>Ye shall of will</i> } <i>love, Gyl. zult</i> }		
<i>They shall of will</i> }	<i>Zy zullen</i> }	

*De*

70 KORTEWEGWYZER

De

GEBIEDENDE WYZE.

Eenvoud.

Meervoud.

Love of love thou, Bemin.	Let us love, Bemin- nen we.
Let him love, Dat hy beminne.	Love of love ye, Be- mint Gylieden.
	Let them love, Dat zy beminnen.

De WENSCHENDE of ONDER-  
VOEGLYKE WYZE.

Tegenwoordige en toekomende tyd.

Eenvoud.

That I may love,	Dat ik beminne of mag beminnen.
That thou mayst lo- ve,	Dat gy bemint of moogt beminnen.
That he may love,	Dat hy beminne of mag beminnen.

Meervoud.

That we may love,	Dat wy beminnen of moogen bemin- nen.
-------------------	---

That

der ENGELSCHE TAALE. 71

That ye may love,	Dat gylieden bemin- net of moogt bemin- nen.
That they may love,	Dat zy beminnen of moogen beminnen.

Onvolkomen verleden tyd.

Eenvoud.

That I loved of did love.	Dat ik beminde.
That thou lovedst of didst love,	Dat gy beminde.
That he loved of did love,	Dat hy beminde.

Meervoud.

That we loved of did love,	Dat wy beminden.
That ye loved of did love,	Dat gylieden bemin- det.
That they loved of did love,	Dat zy beminden.

Dus kan men ook zeggen:

Eenvoud.

That I might love,	Schoon ik beminde of mogt beminnen.
--------------------	--

That



72 KORTE WEGWYZER

*Thô thou mightest love,* Schoon gy beminde of mogt beminnen.  
*Thô he might love,* Schoon hy beminde of mogt beminnen.

*Meervoud.*

*Thô we might love,* Schoon wy beminden of mogten beminnen.  
*Thô ye might love,* Schoon gylieden bemindet of mogtet beminnen.

*Thô they might love,* Schoon zy beminden of mogten beminnen.

*Volkomen verleden tyd.*

*Eenvoud.*

*Thô I have loved,* Schoon ik bemind heb.

*Thô thou hast loved,* Schoon gy bemind hebt.

*Thô he hath loved,* Schoon hy bemind heeft.

*Meervoud.*

*Thô we have loved,* Schoon wy bemind hebben.

*Thô ye have loved,* Schoon gylieden bemind hebt.

*Thô they have loved,* Schoon zy bemind hebben.

Maar

der ENGELSCHE TAALE. 73

*Meer als volkomen verleden tyd.*

*Eenvoud.*

*If I had loved,* Zo ik bemind hadt.  
*If thou hadst loved,* Zo gy bemind hadt.  
*If he had loved,* Zo hy bemind hadt.

*Meervoud.*

*If we had loved,* Zo wy bemind hadden.

*If ye had loved,* Zo gylieden bemind hadt.

*If they had loved,* Zo zy bemind hadden.

*Toekomende tyd.*

*Eenvoud.*

*When I shall love,* Als ik beminnen zal.

*When thou shalt love,* Als gy beminnen zult.

*When he shall love,* Als hy beminnen zal.

*Meervoud.*

*When we shall love,* Als wy beminnen zullen.

D

When

84 KORTE WEGWYZER

*When ye shall love,* Als gylieden beminnen zult.  
*When they shall love,* Als zy beminnen zullen.

*Tweede toekomstige tyd.*

*Eenvoud.*

*When I shall have loved,* Als ik bemind zal hebben.  
*When thou shalt have loved,* Als gy bemind zult hebben.  
*When he shall have loved,* Als hy bemind zal hebben.

*Meervoud.*

*When we shall have loved,* Als wy bemind zullen hebben.  
*When ye shall have loved,* Als gylieden bemind zult hebben.  
*When they shall have loved,* Als zy bemind zullen hebben.

*Onderstellende toekomstige tyd.*

*Eenvoud.*

*I should love,* Ik zou beminnen.  
*Thou shouldst love,* Gy zoudt beminnen.  
*He should love,* Hy zou beminnen.

*Meer-*

der ENGELSCHE TAALE. 75

*Meervoud.*

*We should love,* Wy zouden beminnen.  
*Ye should love,* Gylieden zoudt beminnen.  
*They should love,* Zy zouden beminnen.

*Tweede onderstellende toekomstige tyd.*

*When I should have loved, &c.* Wannecr ik bemind zoude hebben, enz.

Onder de *Ondervoeglyke wyze* zyn ook te rekenen deeze manieren van spreken:

*I could have loved,* Ik zoud hebben kunnen beminnen.  
*Thou couldst have loved, &c.* Gy zoud hebben kunnen beminnen, enz.

*Desgelyks:*

*I would have loved, &c.* Ik zou bemind hebben, enz.  
*I might have loved, &c.* Ik had kunnen beminnen, enz.

D 2

De

16 KORTE WEGWYZER

De  
ONBEPAALENDE WYZE.

De Tegenwoordige tyd.  
*To love*, Beminnen.

De Verleeden tyd.  
*To have loved*, Bemind te hebben.

De Deelwoorden.

Tegenwoordig.  
*Loving*, Beminnende.  
Verleeden.

*Loved*, Bemind.  
*Having loved*, Bemind hebbende.

Dit *Bedryvend Werkwoord* (Activum) dus doorloopen hebbende, blyft nóg overig te zeggen, dat het *Lydend woord* (Passivum) uytgedrukt wordt door het helpwoord *I Am*, in deezer voegen:

De TOONENDE WYZE.

Tegenwoordige tyd.

*I am loved*, Ik word *of* ben bemind.

Onvolkomen verleeden tyd.  
*I was loved*, Ik wierd *of* was bemind.

Vol-

der ENGELSGHE TAALE. 77

Volkomen verleeden tyd.

*I have been loved*, Ik ben *of* heb bemind geweest.

Meer als volkomen verleeden tyd.

*I had been loved*, Ik was *of* had bemind geweest.

Toekomende tyd.

*I shall of will be loved*, Ik zal bemind worden *of* zyn.

De GEBIEDENDE WYZE.

Eenvoud.

<i>Be thou loved</i> ,	Wees gy bemind. Dat hy bemind wor- de.
<i>Let him be loved</i> ,	

Meervoud.

<i>Let us be loved</i> ,	Dat wy bemind wor- den. Weest gylieden be- mind. Dat zy bemind wor- den.
<i>Be ye loved</i> ,	
<i>Let them be loved</i> ,	

De WENSCHENDE of ONDER-  
VOEGLYKE WYZE.

Tegenwoordige tyd.

<i>That I be loved</i> ,	} Dat ik bemind wor- de <i>of</i> zy.
<i>May I be loved</i> ,	

D 3

On-

78 KORTE WEGWYZER

Onvolkomen verleeden tyd.

*That I were loved,* } Dat ik bemind wier-  
*That I might be loved,* } de of waare.

Volkomen verleeden tyd.

*That I have been loved,*  
 Dat ik bemind geweest ben of heb.

*When I have been loved,*  
 Wanneer ik bemind geweest ben.

Meer als volkomen verleeden tyd.

*That I had been loved,*  
 Dat ik bemind geweest waare of hadde.

*When I had been loved,*  
 Wanneer ik bemind geweest waare of hadde.

Toekomende tyd.  
*When I shall or will be loved,* Als ik bemind zal zyn of wéezen.

DE ONBEPAALENDE WYZE.

De Tegenwoordige tyd.

*To be loved,* Bemind worden of zyn.  
*To have been loved,* Bemind geweest zyn of hebben.

Het Deelwoord.

*Loved,* Bemind.

Merk. Het gene in 't *Bedryvend* woord, van 't gebruyk der *Helpwoorden*, *would*, *could*, *should* is gezegd geweest, vindt hier ook

der ENGELSCHE TAALE. 79

ook plaats, en kan gebruykt worden als de zaak zulks vereyscht.

Volgens dit voorbeeld moet men alle de andere Werkwoorden *Conjugeeren*: dóch echter aanmerken, dat de verandering, die de *Werkwoorden* in den *Onvolkomen verleeden tyd* hebben, zeer verscheyden is; want het woord *Love* heeft *Loved*: maar men vindt, behalven de veelvuldige andere veranderingen, ook *Werkwoorden*, die in dat geval geen veranderingen toelaaten: als, *I beat*, Ik slaa en sloeg. *I burst*, Ik berst en borst. *I cast*, Ik weip en wierp. *I eat*, Ik eet en at. *I spit*, Ik spuw en spoog. *I put*, Ik stel, doe, en stelde, deed. *I shut*, Ik sluyt en sloot. *To cut*, Snyden. *Cut*, gesneeden, enz.

Dóch nademaal de meeste aan veranderinge onderworpen zyn, en sommige daar van onder één hoofd kunnen betrokken worden, zo zyn hier de naavó'gende neêr-gesteld; waar uyt den Leerling staat aan te merken, dat gelykerwys de *Onbepaalende wyze* van een *Werkwoord*, en de *eerste persoon* van den *tegenwoordigen tyd* der *Toonende wyze* één en dezelfde is, bestaande de verandering maar alleen in de byvoeging van het *Voornaam-woord I*, en 't *Ledeken to*, (by voorbeeld, *I Love*, Ik bemin, *to Love*, Beminnen) zo is ook meest altyd de eerste persoon der *Onvolkomen verleeden tyd*, en het *Deel-*

80 KORTE WEGWYZER

woord der *Verleden tyd* één en 't zelve, als *I Loved*, Ik beminde, *Loved*, Bemind, zynde echter eenige woorden daar van uytgezonderd.

I. Gelykerwys dan 't woord *Love* met een sillaab verlengd wordt, als *Loved*, zo zyn 'er meer *Werkwoorden*, die desgelyks een sillaab tot zich nemen, als:

- to *Boast*, Roemen, pochgen.
- Boasted*, Beroemd, gepocht.
- te *Bridle*, Breydelen.
- Bridled*, Gebreydeld.
- to *Maintain*, Handhaaven.
- Maintained*, Gehandhaafd.
- to *Mend*, Verbéteren.
- Mended*, Verbéterd.
- to *Signify*, Betékenen.
- Signified*, Betékend.
- to *Vanish*, Verdwynen.
- Vanished*, Verdweenen.

II. De volgende veranderen *ec* in *e*, als:

- to *Bleed*, Bloeden.
- Bled*, Gebloed.
- to *Creep*, Kruypen.
- Crept*, Gekroopen.
- to *Feed*, Voeden.
- Fed*, Gevoed.

to *Feel*,

1740 Sewel deel 3/3

der ENGELSCHE TAALE. 81

- to *Feel*, Voelen.
- Felt*, Gevoeld.
- to *Keep*, Bèwaaren.
- Kept*, Bewaard.
- to *Meet*, Ontmoeten.
- Met*, Ontmoet.
- to *Sleep*, Slaapen.
- Slept*, Geslaapen.
- to *Sweep*, Veegen.
- Swept*, Geveegt.

Hier onder zou men ook kunnen betrekken

- to *Cleave*, Klooven.
- Cleft*, Geklooft.
- to *Leave*, Verlaaten.
- Left*, Verlaaten.
- to *Lead*, Leyden.
- Led*, Geleyd.
- to *Read*, Leezen.
- Read*, ('t welk men uytspreekt *red*) geleezen.

III. Sommige veranderen *d* in *t*, als:

- to *Bend*, Buygen.
- Bent*, Geboogen.
- to *Lend*, Leenen.
- Lent*, Geleend.
- to *Rend*, Scheuren.
- Rent*, Gescheurd.

D-5

to *Spend*,

82 KORTE WEGWYZER

to Spend, Verteeren.  
Spent, Verteerd.

IV. Sommige veranderen i in u,

to Drink, Drinken.  
Drunk, Gedronken.  
to Fling, Werpén.  
Flung, Geworpen.  
to Ring, Luyen.  
Rung, Geluyd.  
to Sink, Zinken.  
Sunk, Gezonken.  
to Spring, Springen.  
Sprung, Gesprongen.  
to Swim, Zwemmen.  
Swom, Gezwommen.  
to Wring, Wringen.  
Wrung, Gewrongen.  
to Strike, Slaan.  
Struk, Geslagen.  
to Stink, Stinken.  
Stunk, Gestonken.

V. Sommige veranderen i in ou, als :

to Bind, Binden.  
Bound, Gebonden.  
to Find, Vinden.  
Found, Gevonden.  
to Wind, Winden.  
Wound, Gewonden.

VI. Som-

der ENGELSCHE TAALE. 83

VI. Sommige neemen gbt tot zich, be-  
treffens eenige andere verandering, als :

to Bring, Brengen.  
Brought, Gebragt.  
to Buy, Koopen,  
Bought, Gekocht.  
to Catch, Vangen.  
Caught, Gevangen, en Catch'd.  
to Fight, Vechten.  
Fought, Gevochten.  
to Seek, Zoeken.  
Sought, Gezocht.  
to Think, Denken.  
Thought, Gedacht.  
to Teach, Onderwyzen.  
Taught, Onderweezen.  
to Work, Werken.  
Wrought, Gewrócht.

VII. Voorts zyn 'er veele woorden, die  
men niet zo wel onder een zéker hoofd be-  
trekken kan, als :

to Ask, Vraagen.  
Askt, Gevraagt.  
to Smell, Ruyken,  
Smelt, Gerooken.  
to Sell, Verkoopen.  
Sold, Verkocht.

D 6

to Stand,

## 84 KORTE WEGWYZER

- to *Stand*, Staan.  
*Stood*, Gestaan.  
to *Dream*, Droomen.  
*Dreamt*, Gedroomd.  
to *Flee*, Vlieden.  
*Fled*, Gevlooden.  
to *Hear*, Hooren.  
*Heard*, Gehoord.  
to *Make*, Maaken.  
*Made*, Gemaakt.  
to *Behold*, Aanschouwen.  
*Beheld*, Aangeschouwd.  
to *Deal*, Handelen.  
*Dealt*, Gehandeld.  
to *Spill*, Storten.  
*Spilt*, Gestort.  
to *Lose*, Verliezen.  
*Lost*, Verlooren.  
to *Shoot*, Schieten.  
*Shot*, Geschooten.  
to *Have*, Hebben.  
*Had*, Gehad.  
to *Withhold*, Onthouden, onttrekken.  
*Withheld*, Onthouden, onttrokken.  
to *Can*, Konnen.  
*Could*, Kon.  
to *Will*, Willen.  
*Wuld*, Woud.

VIII. Eyndelyk zyn'er eenige *Werkwoorden*.

## der ENGELSCHER TAALE. 85

den, welker *Deelwoord* der *Verleden tyd* van de *Onvolkomen verleden tyd* der *Toonen- de wyze* verscheelt, als :

- to *Blow*, Blaazen.  
*I Blew*, Ik blies.  
*Blown*, Geblaazen.  
to *Grow*, Groeijen.  
*I Grew*, Ik groeide.  
*Grown*, Gegroeid.  
to *Know*, Kennen, weeten.  
*I Know*, Ik kende, wist.  
*Known*, Gekend, geweeten.  
to *Throw*, Werpen.  
*I Threw*, Ik wierp.  
*Thrown*, Geworpen, gesmeeten.  
to *Draw*, Trekken.  
*I Drew*, Ik trok.  
*Drawn*, Getrokken.  
to *Bear*, Draagen.  
*I Bore*, Ik droeg.  
*Born*, Gedraagen.  
to *Swear*, Zweeren.  
*I Swore*, Ik zwoer.  
*Sworn*, Gezwooren.  
to *Tear*, Scheuren.  
*I Tore*, Ik scheurde.  
*Torn*, Gescheurd.  
to *Wear*, Draagen, slyten.  
*I Wore*, Ik droeg, sleet.  
*Worn*, Gedraagen, gesleeten.

D 7

Hier



## KORTE WEGWYZER

Hier onder kunnen ook de volgende Onregelmaatige betrokken worden:

to *Arise*, Opstaan, opryzen.

*I Arose*, Ik stond op.

*Arisen*, Opgestaan, opgereezen.

to *Beat*, Slaan.

*I Beat*, Ik sloeg.

*Beaten*, Geslagen.

to *Béget*, Teelen.

*I Bégot*, Ik teelde.

*Bgotten*, Geteeld.

to *Chide* Bekyven.

*I Chid*, Ik bekeef.

*Chidden*, Bekeeven.

to *Choose*, Verkiezen.

*I Chose*, Ik verkoos.

*Chosen*, Verkooren.

to *Come*, Komen.

*I Came*, Ik quam.

*Come*, Gekomen.

to *Do*, Doen.

*I Did*, Ik deed.

*Done*, Gedaan.

to *Drive*, Dryven.

*I Drove*, Ik dreef.

*Driven*, Gedreeven.

to *Eat*, Eeten.

*I Ate*, Ik at.

*Eaten*, Gegeeten.

to *Fall*,

## der ENGELSCHE TAALE.

87

to *Fall*, Vallen.

*I Fell*, Ik viel.

*Faln*, Gevallen.

to *Fly*, Vliegen.

*I Flew*, Ik vloog.

*Flown*, Gevloogen.

to *Forfake*, Verlaaten.

*I Forsook*, Ik verliet.

*Forfaken*, Verlaaten.

to *Freeze*, Vriezen.

*Frose*, Vroor.

*Frosen*, Gevrooren.

to *Got*, Krygen.

*I Got*, Ik kreeg.

*Gotten*, Gekreegen.

to *Give*, Geeven.

*I Gave*, Ik gaf.

*Given*, Gegeeven.

to *Go*, Gaan.

*I Went*, Ik ging.

*Gone*, Gegaan.

to *Hang*, Hangen.

*I Hung*, Ik hong.

*Hang'd*, of *Hung*, Gehangen.

to *Hide*, Verbergen.

*I Hid*, Ik verbórg.

*Hidden*, Verbórgen.

to *Hold*, Houden.

*I Held*, Ik hield.

*Holden*, Gehouden.

to *Knit*,



38 KORTE WEGWYZER.

- to Knit*, Breijen.
- I Knitted*, Ik breyde.
- Knit*, Gebreyd.
- to Ly*, Leggen.
- I Lay*, Ik lag.
- Lain*, Geleegen.
- to Lay*, Leggen, neêrzetten.
- I Laid*, Ik leide.
- Laid*, Gelegd.
- to Ow*, Schuldig zyn, behooren.
- I Owed*, Ik was schuldig.
- It Ought*, Het behoorde, 't most.
- to Ride*, Ryden.
- I rid*, Ik reed.
- Ridden*, Gereeden.
- to Run*, Loopen.
- I Ran*, Ik liep.
- Run*, Geloopen.
- to See*, Zien.
- I Saw*, Ik zag.
- Seen*, Gezien.
- to Shake*, Schudden.
- I Shook*, Ik schudde.
- Shaken*, Geschud.
- to Sow*, Zaaïen.
- I Sowed*, Ik zaaide.
- Sown*, Gezaaid.
- to Speak*, Spreken.
- I Spoke*, Ik sprak.
- Spoken*, Gesproken.

*to Steal*,

der ENGELSCH E TAALE. 39

- to Steal*, Steelen.
- I Stole*, Ik stal.
- Stolen*, Gestoolen.
- to Take*, Neemen.
- I Took*, Ik nam.
- Taken*, Genomen.
- to Tread*, Treeden.
- I Trode*, Ik trad.
- Trodden*, Getreeden.
- to Weave*, Weeven.
- I Wove*, Ik weefde.
- Woven*, Geweeven.
- to Write*, Schryven.
- I Wrote*, of *writ*, Ik schreef.
- Written*, Geschreeven.

Om nu nog iets van de *Afleydinge* der *Werkwoorden* te spreken, zo staat aan te merken, dat 'er verscheydene *Werkwoorden* uyt *Naamwoorden* gesmeed worden, alleen door byvoeginge van 't *Ledecken to*, als:

- |   |                           |
|---|---------------------------|
| <i>to Chance</i> , Uytvallen, gebeuren. | <i>Chance</i> , 't Geval. |
| <i>to Fear</i> , Vreezen.               | <i>Fear</i> , Vreeze.     |
| <i>to Fish</i> , Visschen.              | <i>Fish</i> , Visschen.   |
| <i>to Honour</i> , Eeren.               | <i>Honour</i> , Eere.     |
| <i>to House</i> , Huyzen.               | <i>House</i> , een Huys.  |
| <i>to Love</i> , Lief hebben.           | <i>Love</i> , Liefde.     |
| <i>to Milk</i> , Melken.                | <i>Milk</i> , Melk.       |

*to Oyl*.

90 KORTE WEGWYZER

to <i>Oyl</i> , Olien.	UEA	<i>Oyl</i> , Oly.
to <i>Quiet</i> , Stillen.		<i>Quiet</i> , Stilte, rust.
to <i>Rule</i> , Regeeren.		<i>Rule</i> , een Regel.
to <i>Sin</i> , Zondigen.		<i>Sin</i> , Zonde.
to <i>Trust</i> , Betrouwen.		<i>Trust</i> , het Betrouwen.
to <i>Whip</i> , Geeffelen.	UEA	<i>Whip</i> , een Geeffel, zweep.
to <i>Further</i> , Vórdere.		<i>Further</i> , Vórdere.

Sommige veranderen een weynig, als:

to <i>Breathe</i> , Ademen.	UEA	<i>Breathe</i> , Adem.
to <i>Braze</i> , Verkoopen.		<i>Braze</i> , Kóper.
to <i>Glaze</i> , Verglazen.		<i>Glaze</i> , Glas.
to <i>Live</i> , Leeven.		<i>Live</i> , Leeven.
to <i>Prize</i> , Waardeeren.		<i>Prize</i> , Waardy, prys.
to <i>Strive</i> , Stryden, fribbelen.		<i>Strive</i> , Stryd.

En andere zyn'er, die, door byvoeging van de Sillaab en, uyt Byvoegelyke Naamwoorden in Werkwoorden veranderd worden, als:

to <i>Blacken</i> , Zwart.	<i>Black</i> , Zwart.
to <i>Harden</i> , Verhard.	<i>Hard</i> , Hard.
to <i>Hasten</i> , Haasten.	<i>Haste</i> , Haast.
to <i>Lenghten</i> , Verlengen.	<i>Lenght</i> , Lengte.

der ENGELSCHER TAAL. 91

to <i>Moisten</i> , Vochtig maaken.	UEA	<i>Moist</i> , Vochtig.
to <i>Soften</i> , Zacht maaken.		<i>Soft</i> , Zacht.
to <i>Sharpen</i> , Scherp maaken.		<i>Sharp</i> , Scherp.
to <i>Shorten</i> , Verkorten.		<i>Short</i> , Kort.
to <i>Whiten</i> , Witten.		<i>White</i> , Wit.

De

ONPERSOONLYKE WERKWOORDEN

zyn deze en diergelyke:

<i>It raineth</i> , it rains, het Regent.	UEA	<i>It did rain</i> , of <i>it rained</i> , het Regende.
<i>It hails</i> , het Hagelt.		<i>It snows</i> , het Sneeuwt.
<i>It blows</i> , het Waait.		<i>It blew</i> , het Waaide.

Onder deze kan men ook betrekken eenige, die, hoewel perfoonlyk, echter onperfoonlyk gebruykt worden, als:

<i>It pleaseth</i> , het Behaagt, belieft.	UEA	<i>It displeaseth</i> , het Mishaagde.

Van

Van de

## DE EL WOORDEN.

**D**E *Deelwoorden* worden alzo genoemd; om dat ze, schoon een gedeelte der *Werkwoorden* zynde, echter ook (te weten de *Bedryvende*) als *Byvoeglyke Naamwoorden* gebruikt worden, en overzulks tweedelely gebruik deelachtig zyn; behalven nóg, dat een iegelyk *bedryvend Deelwoord* in 't Engelsch een *Zelfstandig Naamwoord* wordt, als men de Ledekens *a, an of the* daar voor zet.

Die van de *Bedryvende Werkwoorden* komen, eyndigen in *ing*, en zyn van den *tegenwoordigen tyd*, als:

<i>Asking</i> , Vraagende.	<i>the Asking</i> , de Vraag- ging.
<i>Enquiring</i> , Onder- zoekende.	<i>the Enquiring</i> , de Onderzoeking.
<i>Finding</i> , Vindende.	<i>the Finding</i> , de Vin- ding.
<i>Teaching</i> , Leerende, onderwyzende.	<i>the Teaching</i> , de Lee- ring, onderwyzing.

Die van de *Lydende Werkwoorden* afkomstig zyn, zyn van den *Verleedenen tyd*, als:  
*Ask'd*,

<i>Ask'd</i> , Gevraagd.	<i>Found</i> , Gevonden.
<i>Enquired</i> , Onder- zocht.	<i>Taught</i> , Geleerd.

Van de

## BY WOORDEN.

**E**en *Bywoord* is een *Spraakdeel*, 't welk by een *Werkwoord* gevoegd wordt, om de hoedanigheyd der doeninge, of eenige omstandigheyd daar omtrent uyt te drukken.

De *Bywoorden der Hoedanigheyd* maaken wel 't grootste getal uyt, en cyndigen doorgaans in *ly*, spruytende uyt de *Byvoeglyke Naamwoorden*, als:

<i>Affectionately</i> , Toe- geneygdelyk.	<i>Affectionate</i> , Toe- geneygt.
<i>Easily</i> , Gemaklyk.	<i>Easy</i> , Ligt, gemak- lyk.
<i>Humbly</i> , Ootmoe- diglyk.	<i>Humble</i> , Ootmoe- dig.
<i>Negligently</i> , Onacht- zaamlyk.	<i>Negligent</i> , Onacht- zaam
<i>Wisely</i> , Wyslyk.	<i>Wise</i> , Wys.

Hier toe behooren ook *well*, *wel*, *ill*,  
quaalyk.

Ee-

94 KORTE WEWYZER

Bevestigende en ontkennde zyn, *Yes, yea, ja, indeed, inderdaad, verily, truly* waarlyk. *surely*, zekerlyk: en *No, nay, neen, not*, niet. *no wise*, geenfins. *not at all*, ganschelyk niet, in geenen deele. *Neither*, nòchte.

*Des tyds*, als *Nou nu, then* toen, *to day heden*, *to morrow morgen*, *yesterday gisteren*, *sometimes fomtyds*, *seldom zelden*, *always altyd*, *ever ooit*, *never nooit*, *since federd*, *soon haalt*, *ras*; *presently terstond*, *yét nóg*; *still steeds*, *untill tot dat*.

*Van Vergelykinge*, als *As* als, *so zo*, *like wise* desgelyks, *more meer*, *less minder*, *rather liever*, *eerder*; *than dan*, als.

*Van getal*, als *Once eens*, *eenmaal*, *twice tweemaal*, *thrice driemaal*: *first* voor eerst, *secondly* ten tweeden, *thirdly* ten derden.

*Van Plaats*, als *Where* waar, *whither* waar naar toe, *here* hier, *hither* herwaards, *there* daar, *thither* derwaards, *hence* hier van daan, *thence* daar van daan, *whence* waar van daan, *any where* ergens, *no where* nergens, *else where* elders.

*Van Hoerfeelbeyd*, als *Many*, *much* veel, *few*, *little* weynig, *enough* genoeg.

En nóg veele andere, die men echter meestendeels onder die van *Hoedanigbeyd* zou kunnen betrekken.

Wydere staat aan te merken, dat verscheyden

der ENGELSCHE TAALE: 95

dene *Bywoorden* ook aan de trappen der *Vergelykinge* onderworpen zyn, als *Early*, *earlier*, *earliest*, *Vroeg*, *vroeger*, *vroegst*; *Soon*, *sooner*, *soonest*, *vroeg of haast*, *haastiger of radder*, *radst of eerst*; *Often*, *oftener*, *ofteneft*, *dikwils*, *dikwyliger*, *meermaalen*, *dikwilt*: *Well*, *better*, *best*, *wel*, *beter*, *best*: *Ill*, *worse*, *worst*, *quaad*, *erger*, *slim*.

Van de

t'ZAMENVOEGSELS.

**E**n t'*Zamenvoegsel* is een *Spraakdeel*, dienende om woorden en spreuken aan één te koppelen, en behoortlyk t'zamen te voegen.

Hier van zyn sommige volstrektelyk t'zamenkoppelende, als:

*And* en, *ende*; *or*, *of*, *ofte*; *also* ook; *moreover*, *daarenboven*; *likewise*, *desgelyks*; *further*, *voorts*.

*Scyftende*, als *Either* of, 'tzy; *nor*, *neither* nòch, nòchte.

*Veroorzaakende*, als *For* want, *because* om dat, *that so* op dat, *lest* op dat niet, *whereas* nademaal, *since* dewyl, *vermids*; *seeing*

96 KORTE WEGWYZER

*seeing* aangezien, *forasmuch* voor zo veel, nademaal.

*Weerstreeuwe*, als *Yet* nochtans, *however* echter, *but* maar, *though* of *tho* hoewel, *alibough* alhoewel.

*Voorwaardige*, als *If* indien, *if so be* byaldien, *provided that* behoudelyk dat, welverstaande dat; *unless* 't en zy, 't en waare.

*Uytzonderende*, als *Except* uytgenomen, *ten z;* *besides* behalven, *notwithstanding* niet-tegenstaande, *onaangezien*.

Van de

VOORZETZELS.

**V**oorzetzels worden voor een Naamwoord gezét, om daar door de omstandigheden uyt te drukken, als:

*About*, Omtrent, rondom.

*Above*, Boven.

*Against*, Tegen.

*After*, Achter, naa.

*At*, Aan, tót.

*Beyond*, Verby.

*Between*, Tusschen.

*By*, Door, by.

*Beneath*,

der ENGELSCHER TAAL. 97

*Beneath*, } Beneden.

*Below*, }

*Before*, Voor, aeer.

*Behind*, Achter.

*From*, Van.

*Hard by*, Dicht by.

*In*, In.

*Into*, In, tót.

*Nigh, near*, Naa, naby.

*Of*, Van.

*Over*, Over.

*Over, against*, Tegen over.

*Out*, Uyt, buyten.

*To*, Tót, te, aan, na.

*Towards*, Na toc.

*Under*, Onder.

*Up, upon*, Op.

*With*, Met.

*Within*, Binnen, in.

*Without*, Zonder, buyten.

Van de

TUSSCHENWERPSELS.

**T**usschenwerpsels zyn niet anders dan zekere woordekens, die tusschen de reeden ingeworpen worden, om daar door de hárstogten, 't zy van *Verwonderinge*, verble-

E

88 KORTE WEGWYZER

*dinge, bedroevinge, verachtinge, enz. uyt te drukken, als O! O! óstranze! ó wonder! ó brave! Hey dat 's braaf! ób! ach! alas! he-las! w! wee! fy! fy, foei! bulb, wbiſt, ſtil, S.*

Van de

WOORDSCHIKKING.

ALdus alle de *Spraakdeelen* in't kort doorloopen hebbende, ſchyn't de *orde* te vereyſchen, dat men ook iets van de *Syntaxis*, óf *Woordſchikking* melde: alhoewel een nauwe opmerking, zo in 't leezen als onder't ſpreken, niet alleen als het gemakke-lykſte middel, maar ook het gebruyk als de zekerſte regel moet aangemerkt worden. Dies zal ik maar kortelyk eenige voorbeelden aanwyzan, waar in de Engeliſche ſpreekwyze van de Nederduytsche verſcheelt, zonder my aan de *orde* van een *Latynſche Syntaxis* te binden, of alles onder diergelyke *regelen* te betrekken.

Van

der ENGELSCHE TAALE. 89

Van de

NAAMWOORDEN.

Van de *Zelfſtandige Naamwoorden* valt niet zonderlings te zeggen, dewyl een *Hóllander* in het zamenvoegen derzelve al omtrent het zelfde gebruyk heeft; ſtaande alleen aan te merken, dat daar wy *des óf der* gebruyken, de Engeliſchen zich doorgaans van de woordtjes *of the* bedienen; als: *The fear of the Lord*, De vreeze des Heeren; *The light of the Sun*, het licht der zonne. Zo zeg't men ook: *a glaſs of wine*, een glas wyns, *a pound of butter*, een pond boter, *an ell of cloth*, een elle laken, enz.

De verplaatſing der woorden kan beſt uyt het gebruyk geleerd worden, als *Bread and butter*, waar voor men in 't Néerduytsch zegt, *Boter en brood*.

Wat de *Byvoeglyke Benaamingen* aangaat, dewyl die in 't Engeliſch maar eenerley uytgang hebben, zo valt daar omtrent niet aan te merken; want ſchoon men op 't Nederduytsch zegt, een *Eerlyk* man, en eene *Eerlyke* vrouw, zo zegt men echter op 't Engeliſch niet anders als *an honeſt man*, en *an honeſt woman*, wordende het *Byvoeglyk* *Nag*

E. 2

Nag

## 100 KORTE WEGWYZER

*Naamwoord*, even als in 't Duytsch, voor, en niet achter 't *Zelfstandige* gesteld. Somtyds gebeurt het wel, dat men een *Byvoeglyk Naamwoord* in de plaats van een *Bywoord* gebruykt, als: *To speak loud*, huyd spreken: doch dit is in 't Nederduytsch veel gemeener.

Van de

## VOORNAAMEN.

't Is aanmerkelyk; dat het *Aanwyzende Voornaam-woord* **THAT** veelyds gebruykt wordt als een *Betrekelyk*, en dat zo wel in 't *Meervoudig*, als in 't *Eenvoudig* getal, als: *They that will please God must fear him*, De gene, welke (die) Gode willen behagen, moeten hem vreezen. *The woman that goes yonder*, De vrouw die (welke) ginder gaat. *Birds that seldom fly*, Vogelen, die zelden vliegen. Ook wordt het wel uytgelaaten, als: *The horse he rid upon*, Het paard, waar op hy reed. Desgelyks wort *which* (welk) in 't Engelfch veelyds heel gevoeglyk uytgelaaten, als: *I never receiv'd the letter he spoke of*, Ik heb den brief, van welken hy sprak, nooit gezien. *What* wordt somtyds gebruykt als by ons *het gene*, als: *If what he hath told me be true*, Zo

## der ENGELSCH TAALE. 101

Zo 't gene hy my gezegd heeft waar is. Ook zegt men, *What's the clock?* Hoe laat is 't?

*Mine, thine, ours, yours*, *bert* worden zonder byvoeginge van een *Zelfstandig Naamwoord* gebruykt; als *It is mine*, Het is myn. Ook bedient men zich daar van op eene by ons ongewoone wyze, als *I went to a friend of mine*, Ik ging by éenen van myne vrienden: *It is a cousin of ours*, Het is één van onze neeven (of nichten), waar voor men echter op 't Duytsch ook wel zegt, 't *Is een neef van ons*.

*All* wordt onder anderen ook aldus gebruykt, *All the day long*, Den ganschen dag door. *All over the country*, 't Gansche land over. *Nothing at all*, gantsch niets.

*Any* heeft ook een byzonder gebruyk, als *Any paper will serve for that*, *Allerley* papier is daar toe goed.

*Self*; als *I my self will go*, Ik zal zelf gaan, *Thou thy self*, Gy zelf, *He him self*, hy zelf, *We our selves*, wy zelve, *you your selves*, gylieden zelve, *they them selves* told it, zy zelve zeyden't, *she her self*, zy zelve, *My own self*, myn eygen zelf, *the self same* of *the very same*, het zelfste, het eygenste.

Van de

## WERKWOORDEN.

Van de *Werkwoorden* veel te zeggen, zou t'eenemaal noodeloos zyn; want als de *Leerling* de *Conjugatie* eens wel zal begreepen hebben, en zich dan naarstig in 't *Engelsch* leezen oefent, zal hy bevinden, dat hem geen zonderlinge verandering, behalven die van 't verschil der taalen, zal voorkomen; ea hy zal door 't gebruyk en oefening alles veel beter kunnen bevatten, dan of hy zyn hoofd door 't leeren van *Régelen* ging breeken.

Niettemin zal 't niet ondienstig zyn aan te merken, dat de *Engelschen* veelyds den *Onvolkomen verleden tyd* gebruyken, in plaats dat wy ons van den *Volkomen verleden tyd* bedienen, als *I never saw that man before*, Ik heb dien man noit te vooren gezien.

't Is ook al een zonderlinge manier van spreken, en die van 't *Nederduytsch* afwykt, als de *Engelschen* zeggen, *I would have you to mind what I say*, Ik wenschte dat gy lette op 't gene ik zeg. *He would have me to go along with him*, Hy wou dat ik met hem gaan zoude. *He will have me*

Aanmerkelyk is 't mede, dat men in het *Engelsch* 't woord *Make* veelyds in plaats van ons woord *Doen* gebruykt, als *I will make him do it*, Ik zal 't hem doen doen. *He will never be able to make him work*, Hy zal hem nooit kunnen doen werken.

Wat de plaatsing der *Werkwoorden*, aangaat, dezelve verscheelt veelyds van 't *Nederduytsch*, wordende het *Naamwoord* doorgaans achter 't *Werkwoord* gesteld, 't welk in 't *Duytsch* niet altydt wel luydt; want hoewel het goed *Duytsch* is te zeggen, *Hy bemint zynen broeder*, zo is 't echter wanschikkelyk, als men zou zeggen, *De kinderen behoorden te beminnen hunne ouders*, alhoewel het *Engelsch* vereyscht, dat men zegt, *Children ought to love their parents*. Zo ook: *To serve his master*, Zynen meester dienen, enz.

Van de

## DEELWOORDEN.

De *Deelwoorden* worden in 't *Engelsch* zeer veel gebruykt, en dat zelfs op een byzon-



#### KORTE WEGWYZER

zondere wyze, die aan andere taalen niet zo eygen is, als:

*I am reading*, Ik lees, of ik ben doende met leezen: *Whilst I was writing*, Terwyl ik aan 't schryven was, of zo als ik beezig was met schryven: *Without mentioning any thing of it*, Zonder iets daar van te melden: *I will go a fishing*, Ik zal uyt visschen gaan: *I was going to drink*, Ik zoud eens gedronken hebben, of ik stond om eens te drinken: *To spend his time in playing*, Zynen tyd met speelen verquisten: Dóch men zou mogen zeggen, dat het woord *playing* alhier niet eygentlyk een *Deelwoord*, maar een *Werkwoordelyk Naamwoord* (Nomen verbale) is, gelyk meest alle de Engelsche *Deelwoorden*, als het de gelegenheyd verëyscht, zo konnen gebruikt worden.

Van de

#### BYWOORDEN.

Omtrent de *Bywoorden* is niet zonderlings aan te merken, als dat dezelve veeltyds achter de *Werkwoorden* gesteld worden, als: *He went out early*, Hy ging vroeg uyt: Niettemin gebeurt het ook wel, dat men dezelve voor 't *Werkwoord* plaatst, als *I humbly*.

der ENGELSCHER TAALE. 105  
*humbly beseech thee*, Ik bid u ootmoediglyk.

Van de

#### KOPPELWOORDEN, of 't Zamenvoegfels.

't Kóppelwoord *And* wordt dikwils by de Engelschen gebruykt, daar het by ons verzwegen wordt, als *Let us go and walk*, Laat ons gaan wandelen. *I'll go and see*, Ik zal gaan zien.

Van de

#### VOORZETSELS.

Het Voorzetfel *Into* heeft iets byzonders in zich, gevende eenen zékeren naadruk, dien men in andere Taalen zonder omschryving niet wel weet uyt te drukken; want behalven dat het dezelfde betekenis heeft als de Latynsche *Prepositio* [in] wanneer die by eenen *Accusativus* gevoegd wordt (gelyk als: *Intrabat in domum*, waar voor men in 't Engelsch zegt: *He went into the house*), wordende in 't Duytsch het woordtje *in* zo wel gebruykt, als men in een plaats reeds is, als

106 KORTE WEGWYZER

als wanneer men nóg in de beweeginge daar naar toe is; want men zegt, *Ik was in 't buyt*, en *ik ging in 't buyt*, waar voor men in 't Engelsch zegt: *I was in the house*, en: *I went into the house*: Ik zeg, behalven deeze betékenis, zo heeft het woordtje *Into* iets zeer aanmerkelyks in zich, als blykt in deeze volgende spreekwyzen: *To betray one into slavery*, Iemand verraaderlyk in slaaverny brengen. *It would frighten us into a greater union*, De vrees daar van zoud ons tot grooter eendragt leyden. *He was terrified into compliance*, Hy wierdt door schrik tot onderwerpinge gebragt.

't Woordtje *At* wordt onder anderen dus gebruykt, *To play at cards or ninepins*, Met de kaart of met kegels speelen.

Van de

TUSSCHENWERPSELS:

De *Tusschenwerpsels* worden in 't Engelsch even als 't Duytsch gebruykt, naar dat de gelegenheid der zaake zulks vereyscht.

Hier

der ENGELSCHE TAALE. 10

Hier mede zal ik af breeken; dewyl het ligter zal vallen door 't gebruyk, dan door Régelen te leeren, alhoewel men, als men zyne gedachten over alles zou laten gaan, nóg wel eenige byzonderheden zou konnen aanwyzen, gelyk onder anderen, wanneer de Engelschen, van een schip spreekende, 'tzelve onder den Voornaam *She* betrekken, als: *She is a fine ship*, Het is een mooi schip, *She is a good sailer*, 't Is een schip, dat wel zeylt, of een welbezeyld schip. Dóch myn tegenwoordig besték laat my niet toe meer exempelen van die natuur by te brengen. Belangende de 't Zamenpreekingen, die achter deeze Spraakkonst volgen, hoewel ze myn werk niet zyn, echter acht ik dat ze met nut van de Leerlingen konnen geleezen worden.

E Y N D E.